

”ENEMMÄN TAI VÄHEMMÄN SATTUMANVARASTA”

Kartoitus monikulttuurisen nuorisotyön toteutuksesta Lahdessa tällä
hetkellä ja näkökulmia työn tulevaisuuteen

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
Opinnäytetyö
Kevät 2008
Valtteri Tikka

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

VALTTERI TIKKA: ”Enemmän tai vähemmän sattumanvarasta”
Kartoitus monikulttuurisen nuorisotyön toteutuksesta
Lahdessa tällä hetkellä ja näkökulmia työn tulevaisuuteen

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön opinnäytetyö, 49 sivua, 1 liitesivu

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on luoda hahmotelmaa Lahdessa toteutettavan monikulttuurisen nuorisotyön tämän hetkisestä toteutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä. Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Aineisto koostuu neljän nuorisotyötä toteuttavan tahon edustajan haastattelusta. Aineiston hankinta toteutettiin teemahaastatteluina. Haastattelurungon teemat toistuvat aineiston analyysissä. Analyysissä teemojen sisältöä on edelleen teemoiteltu pienempiin osiin.

Tutkimuksen teoriaosa käsittelee monikulttuurista nuorta ja nuoruutta, nuorisotyötä toteuttavia tahoja ja monikulttuurista nuorisotyötä sekä rasismia nuorten kokemana ja rasismin vastaista työtä. Monikulttuuristen nuorten nuoruutta ohjaavat valtakulttuurin määritelmät nuoruudesta ja aikuisuudesta sekä oman kulttuurin traditio ja aikuisen sukupolven odotukset. Julkinen ja kolmas sektori pyrkivät tukemaan nuoria, mutta tavoitteessa ei aina välttämättä onnistuta. Teoriaosassa ovat vahvasti näkyvillä aihetta käsitelleet aiemmat tutkimukset.

Monikulttuurista nuorisotyötä toteutetaan Lahdessa tällä hetkellä sattumanvaraisesti. Joissakin toiminnoissa monikulttuurisia nuoria on määrällisesti suuri osuus, mutta suuressa osassa toimintoja heitä on mukana yksittäisiä. Toimintaa ei juuri koordinoita suunnitelmilla tai strategioilla. Yleisen toiminnan katsotaan palvelevan monikulttuurisia nuoria parhaiten. Yksittäistä kohdennettua toimintaa monikulttuurisille nuorille on tai on ollut, mutta suurta tarvetta kohdennetulle toiminnalle ei koeta olevan. Kantaväestölle suunnattua toimintaa vaihtelee yleisestä toiminnasta, jossa on mukana monikulttuurisia nuoria aina ulkomaille suuntautuviin matkoihin asti.

Lahden nuorisopalvelut ovat ottaneet monikulttuuriset nuoret yhdeksi erityistä huomiota kaipaavaksi ryhmäksi. Monikulttuurinen nuorisotyö on tarkoitus saada sisällytettyä koskeväksi kaikkea toimintaa.

Asiasanat: monikulttuurisuus, nuorisotyö

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Social and Health Care

Valtteri Tikka: "More or less random"
Point of view to multicultural youth work in Lahti now
and in future

Bachelor's Thesis in Social pedagogy for work with children and young people, 49
pages, 1 appendix

Spring 2008

ABSTRACT

The purpose of this research is to create outlines to multicultural youth work's realization today in Lahti and points of view to future. The material of this qualitative research comprises the interviews of four deputies of organisations that carry out youth work. The organisations were Lahti city youth services, Lahden seurakuntayhtymä, Salpausselän Partiolaiset and Lahden NMKY. Themes used in analyzing the material rose from the research material itself.

The theoretical part of the thesis deals with the concepts of multicultural young people and youth, organizations operating in the field of youth work and multicultural youth work. Also themes about racism are included. Earlier researches have a strong role in theory.

Realization of multicultural youth work in Lahti is casual. Multicultural youngsters' participation is individual. Only few organizations have a bigger amount of multicultural young people participating in their activities. Multicultural youth work isn't really coordinated with plans and strategies. Youth work that is directed to all young people was said to serve multicultural young people in the best way. There are or there have been actions that were directed to multicultural young people. However, a need for actions directed to multicultural young people was not experienced. There is a large scale of working methods in multicultural youth work that are directed to Finnish young people.

Lahti city youth services have started to realise the importance of multicultural youth work. Multicultural youth work will be included in all its activities and strategy.

Keywords: multiculturalism, youth work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	MONIKULTTUURINEN NUORI	2
2.1	Monikulttuurinen nuoruus	2
2.2	Monikulttuurisuus nuorten elämässä	3
2.3	Monikulttuuristen nuorten osallistumisen ympäristöt	5
3	RASISMI JA RASISMIN VASTAINEN TOIMINTA	7
3.1	Monikulttuuristen nuorten kokema rasismi ja syrjintä	7
3.2	Rasismin vastainen työ ja suvaitsevaisuuskasvatus	9
4	NUORISOTYÖ	10
4.1	Monikulttuurinen nuorisotyö	10
4.2	Kunnallinen nuorisotyö	12
4.3	Kirkon nuorisotyö	16
4.4	Kolmannen sektorin toteuttama nuorisotyö	17
4.4.1	Kolmas sektori ja nuorisotyö	17
4.4.2	Partiotoiminta	18
4.4.3	NMKY	19
5	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	20
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
6.1	Aineistonhankinta	21
6.2	Aineiston käsittely ja analyysi	23
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	24
7	TUTKIMUS TULOKSET	26
7.1	Toiminta, kohde ja tarkoitus	26
7.1.1	Lahden nuorisopalvelut	26
7.1.2	Lahden seurakuntayhtymä	27
7.1.3	Salpausselän Partiolaiset ry	29
7.1.4	Lahden NMKY	30
7.2	Toimintaan osallistuvat monikulttuuriset nuoret	31
7.3	Monikulttuurisille nuorille suunnatun nuorisotyön toteutus	32

7.3.1	Kohdennettua työtä vai liittämistä tavalliseen toimintaan	32
7.3.2	Monikulttuurisen nuorisotyön elementtejä	33
7.4	Kantaväestölle suunnattu monikulttuurinen nuorisotyö	35
7.5	Kurkistus monikulttuurisen nuorisotyön tulevaisuuteen	37
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	38
9	POHDINTA	41
	LÄHTEET	45
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomi on monikulttuuristunut kiihtyvällä nopeudella 1990-luvulta lähtien. Monikulttuurisiin perheisiin, lapsiin, aikuisiin ja nuoriin on jouduttu kiinnittämään huomiota myös maahanmuuttajille kohdennettujen palveluiden ulkopuolella. Monikulttuuriset nuoret ja monikulttuurinen nuorisotyö ovat olleet erityisen huomion kohteena. Nuorisotutkimusverkosto on toteuttanut laajan Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen. Lahden nuorisopalveille on vuoden alusta nimetty monikulttuurisen nuorisotyön koordinaattori. Paikallisella tasolla tarve Lahdessa toteutettavalle monikulttuurisen nuorisotyön kartoitukselle on noussut Lahden nuorisopalveluiden aloittaessa monikulttuurisen nuorisotyön erityisen huomioimisen.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää monikulttuurisen nuorisotyön toteutuksen tilaa tällä hetkellä neljän organisaation näkökulmien kautta ja hahmottaa tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvia muutoksia. Monikulttuurinen nuorisotyö jaettiin käsittelemään erikseen monikulttuuristen nuorten osallistumista toimintaan ja kantaväestölle suunnattuun monikulttuuriseen toimintaan. Teoriaosassa näkyy vahvasti Nuorisotutkimusverkoston tutkimushanke, joka on omalta osaltaan vahvistanut joitakin tämän tutkimuksen tuloksia. Aiempien tutkimusten perusteella monikulttuurista nuorisotyötä on toteutettu vaihtelevalla menestyksellä ja vaihtelevalla laajuudella.

Tässä raportissa monikulttuurisella nuorella tarkoitetaan nuorta, joka on tullut maahan yksin tai perheensä kanssa, jonka toinen tai molemmat vanhemmat ovat maahanmuuttajataustaisia, jolla on kaksoiskansalaisuus ja tietyin ehdoin nuorta, joka on adoptoitu ulkomailta. Monikulttuurisella nuorella ei tässä yhteydessä tarkoiteta Suomen vähemmistökansojen edustajia, romaneja ja saamelaisia. Rasismilla tarkoitetaan etnisiin perustein tapahtuvaa syrjintää. Monikulttuurinen nuorisotyö tarkoittaa tässä raportissa nuorille tarkoitettua toimintaa, jossa on samanaikaisesti esille useampi kuin yksi kulttuuri sekä rasismin vastaista työtä, kansainvälisyyskasvatusta ja suvaitsevaisuuskasvatusta, jonka kohteena ovat nuoret.

2 MONIKULTTUURINEN NUORI

2.1 Monikulttuurinen nuoruus

Nuoruudesta on muodostunut länsimaissa kulttuureissa pitkä kehitysvaihe. Nuoruus alkaa nuoren elämän toisen vuosikymmenen alussa ja kestää aina pitkälle kolmannelle vuosikymmenelle (Nurmi 1995, 256). Esimerkiksi nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiaita (Nuorisolaki 72/2006, 2 §). Tavallisesti nuoruuden katsotaan alkavan fyysisten muutosten alkaessa puberteetin aikana, murrosiän alkaessa. Fyysisten muutosten lisäksi nuoruutta ohjaavat lukuisat psykologiset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset tekijät. Nuoruuteen kuuluu useita roolimutoksia, joista yksi tärkeimmistä on lapsuuden perheestä irtautuminen. (Nurmi 1995, 256.)

Kasvaminen ja kehittyminen ei siis ole vain yksilön sisäistä muutosta. Kasvu tapahtuu usein yhteiskunnan osoittamaan suuntaan. Yhteiskunta, kulttuuri ja eri instituutiot asettavat eri kehitysvaiheille odotuksia, normeja ja rooleja, joiden mukaan yksilö etenee elämässään. Havighurstin (1948) mukaan ikään liittyvät kehitystehtävät koostuvat erilaisista normatiivisista odotuksista. (Nurmi 1995, 258-259.) Monikulttuuristen nuorten nuoruutta ohjaa valtakulttuurin lisäksi nuoren kulttuuritausta. Monikulttuuriset nuoret tasapainottelevat valtakulttuurin nuoruuden ja aikuisuuden instituutioiden ja oman kulttuurin traditioiden ja aikuisen sukupolven välillä. Heidän nuoruuteensa vaikuttava historia ja nykyisyys, etninen tausta ja uudet jäsenyydet. (Harinen & Suurpää 2003, 7.)

Koska kulttuuri vaikuttaa vahvasti nuoruuden kokemiseen, ei kulttuuritaustaa voi olla huomioimatta puhuttaessa monikulttuurisista nuorista. Ei-länsimaaisesta ja yhteisöllisestä kulttuurista tulevan nuoren nuoruutta ei ole luontevaa käsitellä pelkästään länsimaisen nuoruuden käsitteiden kautta. Niemelä (2006, 169) listaa suomalaisten nuorten siirtymäriiteiksi nuoruudesta aikuisuuteen vanhempien auktoriteetin kyseenalaistamisen, päihteiden käytön kokeilun ja seurustelun. Niemelän tutkimuksen osallistuneet somalitytöt eivät tunnistanee suomalaisten nuorten riittejä omassa elämässään. Suomalaisten nuorten siirtymäriitit olivat ristiriidassa somalityttöjen

uskonnon ja kulttuurin kanssa. Somalityttöjen siirtymäriittejä olivat esimerkiksi kotitöiden opettelu ja hijabin käytön aloittaminen. Tytöt kritisoivat suomalaisten siirtymäriiteistä etenkin vanhempien auktoriteetin kyseenalaistamista ja päihteiden käytön kokeilua. Seurustelu on osittain siirtynyt myös somalialaistaustaisten nuorisokulttuuriin. (Niemelä 2006, 169-173.)

Monikulttuuristen nuorten kohdalla nuoruutta itsenäisenä elämänvaiheena ei välttämättä ole selkeästi nähtävissä. Osassa kulttuureista nuoruutta elämänvaiheena ei tunnisteta, vaan lapset siirtyvät lapsuudesta suoraan aikuisen asemaan. Suomessa tällaisen kulttuurisen taustan omaavia ovat esimerkiksi somalialaistaustaiset henkilöt. Tullessaan Suomeen joutuvat niin vanhemmat kuin nuoret itse kohtaamaan suomalaisen nuorisokulttuurin. (Niemelä 2003, 96.)

2.2 Monikulttuurisuus nuorten elämässä

Käsitteenä monikulttuurisuus ei ole vielä täysin vakiinnuttanut paikkaansa kotimaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Suomeen käsite on tullut alunperin akateemisen keskustelun kautta englannin kielisestä maailmasta ja osittain pohjoismaisen keskustelun kautta. Yksinkertaisimmillaan monikulttuurisuus yhteiskunnasta puhuttaessa tarkoittaa yhteiskuntaa, jossa elää rinnakkain useita kulttuureja. Käsite on vakiinnuttanut paikkansa myös poliittisessa keskustelussa, missä se esiintyy normatiivisena käsitteenä ilmaisten käsitetyistä tilasta sellaisena kuin sen pitäisi olla. Monikulttuurisuuden yhteiskunnalliselle kehitykselle on mahdotonta löytää yhteistä kehityskaarta, monikulttuurisen yhteiskunnan kehitys on aina aikaan ja paikkaan sidottua. Yhteiskunnallisessa keskustelussa monikulttuurisuus nähdään usein yhteiskuntaa rikastuttavana tekijänä. Vielä useammin monikulttuurisuus nähdään kuitenkin ongelmana. Monikulttuuristuminen tuo yhteiskunnalle uusia haasteita, esimerkiksi eri ammasteissa työskenteleville henkilöille. Etenkin sosiaali- ja terveysalalla edellytetään tiettyä herkkyyttä kulttuuristen erojen huomioimiseen asiakastyössä. (Huttunen, Löytty & Rastas 2005, 20-24.)

Monikulttuurisuudesta puhuttaessa käsitteen kulttuuri -osa tulee ymmärtää antropologiseksi kulttuurikäsitteeksi. Kulttuurilla ei siis tarkoiteta korkeakulttuuria puhuttaessa monikulttuurisuudesta. Antropologinen kulttuurikäsite sisältää kaiken siitä mitä yksilö syö aamiaiseksi aina siihen millainen on hänen maailmankatsomuksensa. Tieteessä käsitteen kulttuuri määrittelemineen on ollut haastavaa juuri sen vuoksi, että se on sisällöltään niin laaja. (Huttunen ym. 2005, 26.)

Käsiteparilla monikulttuurinen nuori on Nuorisotutkimusverkoston Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeessa viitattu nuoriin, jotka ovat elävät useamman kuin yhden kansallisen kulttuurin vaikutuksen alaisena. Nuori on voinut muuttaa maahan vanhempiensa kanssa tai yksin, nuoren toinen vanhempi voi olla ulkomaalaistaustainen, nuori voi olla adoptoitu maahan tai nuori voi omistaa kaksoiskansalaisuuden. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 73.) Käsiteparin käyttäminen on tuottanut tutkimushankkeessa joitakin ongelmia. Harisen (2005, 16) tutkimushankkeen väliraportissa pohditaan käsiteparin tuottamia ajatuksia tutkimuskohteissa. Moni tutkimukseen vastanneista oli närkästyt saatuaan kyselylomakkeen, joko siitä syystä ettei pitänyt itseään monikulttuurisena tai ettei pitänyt itseään nuorena. Tutkija itse pitää ongelmana sitä, ettei tutkimuksen tutkimuskohdetta tarkkaan kuvaavia käsitteitä juuri ole olemassa. Suurin osa tutkimuslomakkeen kysymyksistä myös olettivat vastaajan olevan maahanmuuttajataustainen, vaikka tutkimuksen kohderyhmään kuuluivat myös esimerkiksi Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaisten vanhempien lapset ja perheet, joissa toinen vanhempi oli maahanmuuttajataustainen, lapset. (Harinen 2005, 15.)

Ryhmän monikulttuuriset nuoret määrittelyn vaikeus näkyy myös tilastoinnissa. Vuonna 2007 Lahdessa asui 10-29-vuotiaita nuoria, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta 775. Äidinkielenään muuta kuin suomea Lahdessa puhuu 10-29-vuotiaita 1040 nuorta. (Tilda). Kumpikaan luvuista ei kerro monikulttuuristen nuorten todellista lukumäärää. Osa nuorista on saanut Suomen kansalaisuuden ja osa monikulttuurisista nuorista puhuu äidinkielenään suomea.

Nuoret ja maahanmuuttajat väestöryhminä ovat olleet poliittisen ja yhteiskunnallisen keskustelun kohteena. Maahanmuuttajien osallisuutta ja työllistymistä on pyritty tukemaan valtakunnallisesti kotouttamislaitilla ja paikallisesti kuntien kotouttamisohjelmilla. Maahanmuuttajanuoret ovat ryhmä, joka jäänyt vähemmälle huomiolle niin nuoria kuin maahanmuuttajia koskevia asioita käsiteltäessä. Lisäksi huomio on keskittynyt pitkälti pakolaisnuoriin ja ryhmiin, jotka ovat vaarassa syrjäytyä. (Pyykkönen 2007, 6; Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 6.)

2.3 Monikulttuuristen nuorten osallistumisen ympäristöt

Nuorisotutkimuksen piirissä länsimaaisessa yhteiskunnassa eläville nuorille annetaan neljä toimintatilaa. Kolme ensimmäistä toimintatilaa ovat perinteiset perhe, koulu ja vapaa-aika. Neljäs nuorisotutkimuksessa käytetty toimintatila on niin sanottu neljäs toimintatila, jolla käsitetään toimintaympäristöjä, joihin aikuisilla ei ole pääsyä. (Salasuo 2006, 40.) Neljättä toimintatilaa on myös pidetty uhkaavana sen salaperäisyyden ja kontrolloimattomuuden vuoksi. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportin mukaan neljäs toimintatila on monikulttuuristen nuorten kohdalla suosituin. Ajanviettoympäristöistä suosituimpia olivat pikaruokaravintolat, ostoskeskukset, elokuvateatterit sekä kahvilat ja baarit. (Harinen 2005, 39-40.)

Toimintatiloista koulu ei aina kykene tarjoamaan kontakteja monikulttuurisille nuorille valtaväestöön ja valtaväestölle monikulttuurisiin nuoriin. Anne-Mari Keskisalonen (2003, 125) tutkimuksessa Joensuulaisessa koulussa osa erään luokan oppilaisista ei ollut vaihtanut sanaakaan oppilaiden kanssa, jotka olivat syntyneet toisessa maassa, koko yläluokkien aikana. Tutkimuksen kohteena olleessa koulussa olivat maahanmuuttajataustaiset ja kantaväestön nuoret selkeästi jakaantuneet omiksi ryhmikseen. Ero oli kärjistynein yhdeksänsillä luokilla ja vaikutti myös koulun ulkopuolelle. Jos kontakteja toisen kulttuurin oppilaisiin ei synny, katoaa vähitellen halu tutustua. (Keskisalo 2003, 125, 133.) Kuitenkin koulu on monikulttuuristen nuorten mielestä paikka, jossa on mahdollisuus kohdata kantaväestöön kuuluvia nuoria sekä toisia monikulttuurisia nuoria (Harinen 2005, 34-35).

Käsitteenä vapaa-aika on käsitteen nuoruus tavoin kulttuurinen ja sukupuolitettu. Esimerkiksi vietnamilaisessa kulttuurissa ei tunneta käsitettä vapaa-aika ja somalialaisessa kulttuurissa tyttöjen tulee koulun ulkopuolella toimia äitinsä apuna (Harinen 2005, 38; Niemelä 2003, 169-170). Käsitteen vapaa-aika kanssa voidaan myös pohtia onko kaikissa kulttuureissa korrektia, että nuoret viettävät aikaa paikoissa ja seurassa, joita vanhemmat eivät tunne (Harinen 2005, 38). Maahanmuuttajataustaiset nuoret ajattelit juuri vanhempien tietämättömyyden olevan taustalla monikulttuuristen nuorten vähäisen osallistumisen nuorisotilojen toimintaan taustalla (Danska-Honkala ym. 2005, 18).

Vapaa-ajalla monikulttuuriset nuoret harrastavat paljon ja moninaisesti. Nuorisotutkimusseuran toteuttamassa tutkimuksessa vain kahdeksan prosenttia 1380 nuoresta ei harrastanut mitään. Kolmellakymmenellä prosentilla tutkimukseen osallistuneista nuorista oli jokin liikuntaan tai urheiluun liittyvä harrastus. (Harinen 2005, 33.) Toisaalta harrastuksista nuoret saavat uusia tuttavuuksia ja toisaalta ystävistä on apua harrastusten aloittamisessa ja sen tarjoamassa toiminnassa mukana pysymisessä (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 29).

Kaikilla monikulttuurisilla nuorilla ei kuitenkaan ole harrastusta tai harrastuksia. Syynä voi esimerkiksi olla, että vanhemmat saattavat asettaa nuoren koulunkäynnin harrastusten edelle (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 22). Honkasalon, Harisen ja Anttilan tutkimuksessa nuorten vapaa-ajan toiminnot riippuivat siitä, olivatko nuoret kantaväestöön vai maahanmuuttajataustaisten kuuluvien nuorten seurassa. Tutkimuksessa monet nuoret pitivät erityisesti urheiluun ja joukkuelajeihin liittyviä harrastuksia, koulun lisäksi, tärkeänä ja hyvänä väylänä saada ystäviä. (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 23-27.) Harrastuksen luonne vaikuttaa uusien kontaktien luomiseen, esimerkiksi harrastamalla lukemista ei välttämättä kykene luomaan yhtä montaa uutta kontaktia kuin harrastamalla koripalloa.

Yksin tai kavereiden kanssa vapaa-ajan viettämisen rajapinnalla on Internetin käyttö. Internet tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisiin kontakteihin, tiedonhankintaan ja ajan kuluttamiseen pelaamalla. 15-24 -vuotiaat käyttävät Internetiä huomattavasti enemmän kuin mikään muu ikäryhmä (Salasuo 2006, 64). Monikulttuurisille nuoril-

le Internet on tärkeä yhteydenpidon väline, joka mahdollistaa yhteydenpidon ympäri maailmaa (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 27).

3 RASISMI JA RASISMIN VASTAINEN TOIMINTA

3.1 Monikulttuuristen nuorten kokema rasismi ja syrjintä

Rasismi on ollut pitkään pimennossa suomalaisessa yhteiskunnassa. Ilmiöstä ei ole juuri keskusteltu eikä sitä ole tutkittu. Syynä aiheen vähäiseen käsittelyyn on tulkittu maahanmuuttajien suhteellisen pieni määrä ja suurten vähemmistöjen puuttuminen. Ilmiöistä, jotka muualla olisivat tulkittavissa rasismiksi on Suomessa keskusteltu lähinnä suvaitsemattomuutena. 1990-luvun alusta lähtien, maahanmuuttajaväestön kasvaessa, rasismiin on kuitenkin kiinnitetty enemmän huomiota, niin maahanmuuttajien kokemana kuin kantaväestön asenteista nousevana ilmiönä. (Rastas 2005, 69-71.)

Käsitteen rasismi laajuutta kuvaa se, että sitä määritellään esimerkiksi lainsäädännössä, arkipuheissa, mediassa ja politiikassa. Rasismilla voidaan tarkoittaa aatteita, asenteita, toimintaa ja toiminnan seurauksia. Se voi olla tahallista tai tahatonta, virallisten instituutioiden tai yksittäisten ihmisten toteuttamaa tai se voi olla rakennettuna yhteiskunnan rakenteisiin. (Rastas 2005, 72-76.) Maahanmuuttajataustaisten nuorten kokemana rasismi on ainakin osittain arkipäiväistä. Hautaniemen (2004, 188) etnografisessa tutkimuksessa somalipojat pitivät rasismia osana luonnollista elämää yhteiskunnassa. Pojissa rasismi aiheutti pelkoa, aggressiivisuutta, turhautumista ja neuvottomuutta. Virallisten instituutioiden toteuttamasta rasismista kertoo se, että suurin osa pojista ja heidän tuntemistaan maahanmuuttajataustaisista henkilöistä olivat omasta mielestä ilman syytä joutuneet poliisin kuulusteltavaksi. (Hautaniemi 2004, 97-101.) Honkasalon, Harisen ja Anttilan (2007, 37) tutkimuksessa valtaosalla nuorista oli omakohtaisia kokemuksia rasismista. Nuorten rasistisiksi kokemia tekoja eivät tehneet vain nuorten vertaiset vaan myös opettajat

ja nuorisotyöntekijät. Osa nuorista oli joutunut syrjityksi myös harrastuksensa parissa.

Rasismi jaetaan usein biologiaan ja perimään tai kulttuurieroihin perustuvaksi. Jos rasismin katsotaan johtuvan biologisista syistä, on sen taustalla usein ajatus rotuopista. Rotuoppeihin kuuluu yleensä ihmisten jakaminen ryhmiin, rotuihin, ja ryhmien asettaminen paremmuusjärjestykseen. (Rastas 2005, 76.) Rastaan (2005, 84-85) mukaan rasismi johtuu osittain ihmisten luokittelusta ”valkoisiin” ja ”ei-valkoisiin”.

Suurpään mukaan rasismin voidaan katsoa johtuvan pelosta, suomalaisesta yhteisöllisyyden kokemuksesta tai tietämättömyydestä. Jos rasismin katsotaan johtuvan pelosta, on uhrina pelättävän vieraan sijaan pelkääjä. Mitä vieraampi pelon aiheuttaja on, sitä enemmän pelkääjä käpertyy omaan kuoreensa yrittämättä perehtyä pelon aiheuttajaan paremmin. Ajatuksessa pelosta rasismin aiheuttajana vaarana on se, että maahanmuuttajien katsotaan olevan passiivisia pelon aiheuttajia. Samalla yhteiskunnallinen ongelma pelkistetään persoonalliseksi ja rasismista tulee osa ihmisen luonnollista käyttäytymistä. Käsitys pelosta rasismin aiheuttajana on ollut julkisessa keskustelussa esillä aina 1990-luvun loppupuolelle. Rasismin ymmärtäminen yhteisölliseksi kokemukseksi omasta kansallisuudesta taustalla on myös pelko. Kuitenkin tässä tilanteessa pelko ymmärretään yhteisölliseksi eikä persoonalliseksi. Pelätään asioiden muuttuvan vieraiden saapuessa. Tietämättömyys rasismin aiheuttajana on yhdistelmä kahta edellä esitettyä ajattelutapaa. Pelko on edelleen taustalla, mutta pääpaino on tietämättömyydestä. Pelätään jotakin sellaista mistä ei tiedetä juuri mitään. (Suurpää 2002, 183-190.)

Honkasalon, Soudon ja Suurpään tutkimuksessa on esillä sanan- ja ilmaisunvapauden ja tasavertaisuuden välinen jännite. Toisaalta rasistiseen kielenkäyttöön ja puheutumiseen tulisi puuttua, mutta puuttuminen tapahtuu sanan- ja ilmaisunvapautta vähentämällä. Vastuu rasismin käsittelyn aloittamiselle annetaan usein mahdollisen rasismin kohteelle. Hänen tehtävänä on tuoda nuorisotyöntekijöille julki missä menee rasistisen käyttäytymisen raja. Osa tutkimukseen haastatelluista nuorisotyöntekijöistä piti rasismia ja ennakkoluuloja luonnollisena osana nuorten kehitystä.

Rasismien vastaisten toimien nähdään koskettavan nuorisotiloja ja nuorisotyön muuta toimintaa, ei niinkään kasvatuksellisenä osa-alueena. Nuorisotiloilla ei rasismia hyväksytä, mutta tilojen ulkopuolisiin tapahtumiin on nuorisotyöntekijöiden mahdollonta vaikuttaa. Honkasalo, Souto ja Suurpää vertaavat rasisminvastaista työtä päihteiden vastaiseen työhön. Päihteiden vastaisen kasvatuksen nähdään vaikuttavan nuorten elämään kokonaisvaltaisesti, toisin kuin rasisminvastaisen työn. Päihteiden vastainen työ on usein kirjattuna nuorisotyön strategiaan ja sen toteuttamiseksi on kirjattu erillisiä toimenpiteitä. Rasisminvastainen työ on lähinnä motivoituneiden työntekijöiden vastuulla. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 54-56.)

3.2 Rasismien vastainen työ ja suvaitsevaisuuskasvatus

Keskeisiä rasismiin ja syrjintään vaikuttavia lakeja ovat Suomen perustuslaki, Yhdenvertaisuuslaki ja rikoslaki. Perustuslaki (731/1999, 6 §) ja yhdenvertaisuuslaki (21/2004, 6 §) kieltävät syrjinnän ja asettamisen eriarvoiseen asemaan muun muassa kielen, etnisen alkuperän tai uskonnon perusteella. Myös hallituksen maahanmuuttopoliittiseen ohjelmaan (2006, 13-14) on kirjattu tavoitteeksi monikulttuurisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen, eri väestöryhmien välisten suhteiden kehittyminen myönteiseen suuntaan. Ohjelman mukaan syrjimättömyyden edellytyksenä on poliittisten päättäjien, viranomaisten, maahanmuuttajien ja muun kansalaisyhteiskunnan sitoutuminen vähentämään syrjintää. Yhtenä ohjelman toteuttajista ovat kunnat. Useasta kunnasta kuitenkin puuttuu rasisminvastainen ohjelma (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 56).

Kunnallisessa nuorisotyössä rasisminvastaisuutta on katsottu edistävän selkeät säännöt ja käsitykset siitä millainen toiminta on sallittua ja millainen ei. Tarvittaessa rasismia ja syrjintää on käsitelty pienryhmissä. Rasismien vastaiseen toimintaan on varattu aikaa ja nähty vaivaa, rasismia on voitu käsitellä esimerkiksi katsomalla aiheeseen liittyviä elokuvia ja keskustelemalla niiden jälkeen. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 58.)

Rasisminvastaisen asennekasvatuksen katsotaan olevan kodin ja vanhempien tehtävä. Kodin ulkomaalaisvastaisten asenteiden valta koetaan niin suureksi, ettei nuorisotyöntekijän ole mahdollista puuttua kotona syntyneisiin asenteisiin. Kantaväestöön kuuluvien nuorten suvaitsemattomuus ja kielteisyys monikulttuurisuutta kohtaan siirtyvät usein vanhemmilta nuorille. Yhteistyö kantaväestön nuorten vanhempien kanssa tarjoaa mahdollisuuden keskustella suvaitsemattomuudesta ja maahanmuuttovastaisuudesta. Harisen ja Kivijärven (2008) tutkimuksessa yhdessäkään kunnassa ei ollut rasisminvastaista työtä nuorten vanhempien kanssa, vaikka sille tilausta olisi ollutkin. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 26, 57.)

Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen - tutkimushankkeen väliraportissa kyselyn mukaan monikulttuuriset nuoret pitivät nuorten parissa työskenteleviä ohjaajia ja toisia nuoria ennakkoluuloisina. Ennakkoluulot olivat usein este toimintaan osallistumiselle. Väliraportin mukaan useat nuoret olivat kyselylomakkeessa ihmetelleet rasismia ja syrjintää koskevien kysymysten puuttumisen. Rasismista kysyminen ja sen käsittely tutkimuksessa olisivat olleet nuorten mielestä tärkeää. (Harinen 2005, 63.) Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 57-58) kymmenen suurimman kunnan nuorisotyöntekijöille suunnatun haastattelututkimuksen perusteella rasismi näkyy arkisena nimittelynä ja etäisyyden ottamisena tiettyjen ryhmien välillä.

4 NUORISOTYÖ

4.1 Monikulttuurinen nuorisotyö

Monikulttuurinen nuorisotyö voidaan nähdä kaksiteräisenä miekkana, jolla on mahdollista saada aikaan myös vahinkoa. Toteuttamalla puoliksi suunniteltuja toimenpiteitä monikulttuuristen nuorten tukemiseksi aiheutetaan luultavasti enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Työn vaarana on monikulttuuristen nuorten leimaantuminen entistä enemmän erilaisemmiksi. Tai monikulttuuriset nuoret nähdään ongelmana, joka tarvitsee erillisiä toimenpiteitä selvitäkseen. (Honkasalo, Harinen & Anttila

2007, 43.) Monikulttuurisen toiminnan ongelmana ovat myös kantaväestön ennakoluulot ja vaatimukset toimia ”maassa maan tavalla”. Honkasalon, Harisen ja Anttilan (2007, 26) tutkimuksessa haastatellut nuoret kokivat, että vaatimus suomaistumisesta tulee pitkälti kaveripiiriltä ja esimerkiksi nuorisotoiminnasta. Nuorisotyötä kritisoitiin siitä, että siitä työstä välittyy suomalaiskeskeinen kuva ja että työssä ei oteta riittävän hyvin huomioon monikulttuuristen nuorten kulttuuritaustaa.

Monikulttuurinen nuori, joka on asunut maassa vasta vähän aikaa tai nuori, joka ei koe itseään monikulttuuriseksi eivät koe tarpeelliseksi erityisiä heille kohdennettuja palveluja. Nuoret, jotka ovat käsitelleet itse omaa monikulttuurisuuttaan kokevat mielekkääksi sellaisen monikulttuurisen toiminnan, jossa heillä on mahdollisuus vaikuttaa. (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 4.) Honkasalin, Soudon ja Suurpään (2007, 18) tutkimuksessa nuorisotyöntekijöiden haastatteluista ei löytynyt perusteita sille onko eriytetty toiminta parempi monikulttuurisille nuorille kuin nuorten integroiminen muuhun toimintaan.

Honkasalo, Souto ja Suurpää (2007, 8, 11) pyrkivät tutkimuksessaan lähestymään monikulttuurisuutta nuorisotyötä ohjaavana asenteena, työn lähtökohtana ja työtapana. Monikulttuurisuuden tulisi heidän mielestään näkyä poikkihallinnollisesti suunnitelmissa ja käytännössä. Monikulttuurinen työ määritellään usein monikulttuuriseksi työksi, koska sillä on monikulttuurisia asiakkaita. Määritelmän riskinä on, että monikulttuurinen nuorisotyö jää yhden tai muutaman työntekijän vastuulle, eikä laajenee työyhteisöä ohjaavaksi tekijäksi. Riskinä on myös se, että määritelmän ulkopuolelle jää täysin kantaväestöön kohdistuva suvaitsevaisuus- ja kansainvälisyyskasvatus. Monikulttuurisiin asiakkaisiin perustuva määritelmä ei ota huomioon monikulttuuristen nuorten heterogeenisyyttä. Monikulttuurinen nuorisotyö nähdään usein kotouttamista tukevana työnä, minkä johdosta työtä suunnataan maahanmuuttajanuoriin, jotka eivät ole asuneet kauaa maassa. Tällöin työn ulkopuolelle saattavat jäädä nuoret, jotka ovat asuneet Suomessa kauemmin, osaavat kielen ja tavat. Honkasalon, Soudon ja Suurpään tutkimuksessa muita esille tulleita monikulttuurisen nuorisotyön määrittelytapoja ovat työn määrittelemisen monikulttuurisen työyhteisön, sosiaalisten verkostojen, toiminnallisten ratkaisujen, työnteki-

jöiden ja nuorten asenteiden, työntekijöiden koulutuksen sekä suunnittelun ja johtamisen kautta. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 11-16.)

Monikulttuuristen nuorten kunnalliseen nuorisotyöhön osallistamisen ongelmakohdina voi pitää tiedotusta ja profilointia (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 35-37). Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen - tutkimushankkeen väliraportin mukaan kolmannes tutkimukseen osallistuneista monikulttuurisista nuorista kokee saavansa liian vähän informaatiota nuorille suunnatuista toiminnoista ja tapahtumista. Eniten tietoa nuoret saivat Internetin ja ”puskaradion” kautta. Eniten tiedottamisen tehokkuutta toivoivat entisen Neuvostoliiton alueelta ja Afrikasta saapuneet nuoret. (Harinen 2005, 66-68.) Niin kunnallinen kuin kolmannen sektorin toteuttamakaan nuorisotyö ei juuri huomioi monikulttuurisia nuoria tiedotuksen erityisryhmänä. Kunnallisessa nuorisotyössä koettiin kohdennetun tiedotuksen asettavan nuoret eriarvoiseen asemaan. Kuitenkin suomen kieltä osaamaton on väistämättä eriarvoisessa asemassa suhteessa kantaväestöön. Kolmannella sektorilla peruste kohdennetun tiedotuksen puuttumiselle oli ajatus siitä, että tietoa kaipaava saa tiedon kyllä jostakin kautta. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 35-36; Pyykkönen 2007, 20, 26.)

4.2 Kunnallinen nuorisotyö

Nuorisotyö voidaan kiteytetysti käsittää osaksi palvelujärjestelmää, joka palvelee toisaalta nuorten ja toisaalta yhteiskunnan tarpeita. Nuorille nuorisotyö voi katsoa antavan vertaistukea, opettavan elämänhallinnallisia taitoja, antavan mahdollisuuksia toimintaan ja synnyttävän uusia kontakteja. Yhteiskunnan tasolla nuorisotyö luo kansalaisvalmiuksia omaavia uusia kansalaisia ja tukee osaltaan hyvinvoinnin kehitystä. (Yeung 2002, 76.)

Nuorisolaki ohjaa löyhästi nuorisotyön toteuttamista kunnissa. Nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiaita, joskin esimerkiksi Lahden kaupungin nuorisopalveluiden yksiköt vastaavat 12-25 -vuotiaiden nuorten toiminnasta ja 7-11 -vuotiaiden lasten toiminta toteutetaan yhteistyössä eri tahojen kanssa tai ostopalve-

luna (Nuorisolaki 72/2006; 2 §, Nuorisopalveluiden strategia). Laki velvoittaa kunnan, järjestöt ja yhdistykset toimimaan yhteistyössä lain tavoitteiden saavuttamiseksi. Nuorisolakiin on nuorisotyön tavoitteiksi kirjattu aktiivisen kansalaisuuden edistämisen ja itsenäisyyden tukemisen rinnalle kirjattu monikulttuurisuus ja kansainvälisyys. Nuorisotyötä tulisi toteuttaa moniammatillisena yhteistyönä ja toteutuksessa tulisi ottaa huomioon myös nuoret itse. (Nuorisolaki 72/2006, 1§, 2§, 7§.)

Kunta on veloitettu toteuttamaan monikulttuurista nuorisotyötä silloin, kun kyseiselle toiminnalle löytyy tarvetta. Käytännössä laki ei suoraan velvoita kuntia järjestämään nuorisotyönpalveluita, vaan palveluiden järjestäminen nousee kunnan tarpeista. (Nuorisolaki 72/2006, 7§.) Kuitenkin lähes jokaisessa kunnassa nuorisotoimen piiriin kuului nuorisotoiminnan koordinointi, työstä tiedottaminen, avustusten jakaminen järjestöille ja yhdistyksille sekä nuorisotilojen ylläpitäminen. Perinteisiksi luonnehdittuja toimintoja, jotka löytyivät lähes jokaisesta kunnasta olivat nuorisotilat, pienryhmätoiminta, leiritoiminta ja konserttien järjestäminen. (Kurikka & Mattila 1999, 10-12.) Lain löyhästi edellyttämää monikulttuurisuustyön toteutusta käsitellään usein kuitenkin maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikkaan liittyvänä, ei niinkään nuorisotyöhön ja kasvatukseen kuuluvana asiana (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 6).

Nuorisotyö on siirtynyt ja osittain siirtymässä vapaa-ajan toimintojen tarjoamisesta kohti nuorten elinoloihin vaikuttamista. 1970-luvulla nuorisotyössä korostui toiminnan edellytysten luominen yhdessä aktiivisten nuorisojärjestöjen kanssa. Järjestöjen aktiivisuus alkoi kuitenkin heiketä 1980-luvulla. 1990-luvun talouskriisi pakotti kunnat suuntaamaan nuorisotyötä uuteen suuntaan, syrjäytymisen ehkäisyyn ja korjaavaan työhön. (Silvennoinen 2001, 23.) Luonteeltaan kunnissa tehtävä nuorisotyö on ennaltaehkäisevää, korjaavaa ja palvelevaa (Kurikka & Mattila 1999, 3-10; Silvennoinen 2001, 23). Edelleen kunnallisen nuorisotyön keskeisimpiin työmuotoihin kuuluu avoin toiminta, vaikka erityisnuorisotyön ja työpajatoiminnan tarve onkin kasvanut. Silvennoinen listaa vielä neljänneksi toimintamuodoksi uudet nuorisotyön muodot, joissa uutta toimintaa luodaan ja sopeutetaan yhteiskunnan muutokseen ja nuorten tarpeisiin sopiviksi. (Silvennoinen 2001, 23.)

Keskustelua siitä, onko kunnallisen nuorisotyön tarkoitus vapaa-ajan toimintojen tarjoamista vai onko nuorisotyön toimintoihin mahdollista liittää kasvatuksellisia tavoitteita, on nuorisotyön alueella käyty pitkään. Kurikan ja Mattilan (1999, 37) tutkimuksessa 44 prosenttia vastaajista piti kasvatusta mahdollisena nuorisotyön toiminnoissa. 23 prosenttia taas piti mahdollisuutta heikkona. Nuorisotyön toteutukseen voi määritellä kaksi ääripäätä. Nuorisotyö voi perustua pitkälti nuorten vapaamuotoiseen oleskeluun nuorisotaloilla ja -tiloilla. Toisessa ääripäässä kaikki toiminta on tavoitteellista ja nuorisotilat ovat erilaisia aktiviteettejä tarjoavia kulttuuritiloja. (Kemppinen 1999, 70-71.) Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 18) tutkimuksessa nuorisotyön tarkoituksen määrittelyn ongelma koskee koko nuorisotyötä, mutta pääasiassa nuorisotaloja ja -tiloja. Osa haastateltavista pitää nuorisotilojen toiminnan tavoitetta mukavan tekemisen tarjoamisena. Osa taas pitää taloja nuoren kasvun ja identiteetin kehittymisen tukijana. Kasvatusajattelun ongelma talotoiminnassa liittyi nuorten suureen vaihtuvuuteen ja kohtaamisten lyhyeyteen. Pitkäjänteistä työskentelyä nuorten kanssa on vaikeaa aloittaa. Pienryhmät mahdollistivat tutkimuksessa huomattavasti paremmin kasvatuksen ja pienryhmätoimintaan liitettiin usein kasvatuksellisia tavoitteita.

Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 6) mukaan kunta tavoittaa järjestöjä ja yhdistyksiä paremmin monikulttuurisia nuoria. Kunnallinen nuorisotyö on tärkeässä roolissa suunnannäyttäjänä ja uusien toimintamuotojen kehittäjänä. Uusien toimintamuotojen kehittämisessä nuorisotyöllä on etuna sen suhteellinen vapaus verrattuna sosiaali- ja opetustyöhön (Kemppinen 1999, 69). Nuorisotutkimusverkoston Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen - tutkimushankkeen perusteella monikulttuuristen nuorten osallistuminen nuorisotoimen järjestämiin toimintoihin on kuitenkin vähäistä (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 31, Harinen 2005, 40-41). Vain pieni osa haastatelluista kävi esimerkiksi nuorisotaloilla viettämässä aikaa. Syyksi nuoret kertoivat nuorisotalojen kävijäkunnan olevan liian nuorta ja sen, ettei taloilla loppujen lopuksi ollut mitään tekemistä. (Honkasalo, Harinen & Anttila 2007, 31.) Nuorisosiainkeskuksen vuonna 2004 kuulleiden nuorten maahanmuuttajien mukaan osallistumattomuus nuorisotalojen ja -tilojen toimintaan voi johtua vanhempien ennakkoluuloisuudesta. Nuorisotyöntekijän voi katsoa edustavan ei-toivottua länsimaista yhteiskuntaa, jolloin maahanmuut-

tajatyöntekijän osallistuminen nuorisotyöhän voisi auttaa nuoria osallistumaan. (Danska-Honkala ym. 2005, 18.)

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on ainakin kunnan toteuttamassa nuorisotyössä heikosti toteutettu. Yhteistyö vanhempien kanssa rajoittuu pitkälti koulujen vanhempien iltoihin ja pakollisiin yhteydenottoihin ongelmien sattuessa. Eräs syy yhteistyön pienuudelle voi on resurssien niukkuus. Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön hyvänä puolena on se, että nuorisotyöntekijän ollessa suoraan yhteydessä vanhempiin, ei nuori joudu tulkin asemaan. Toisaalta ongelmana saattaa olla perhekäsityksen laajuus monikulttuuristen nuorten kohdalla. Vanhemmat eivät välttämättä ole nuoren ensisijaisia kasvattajia etenkin, jos nuori on saapunut maahan yksin. Nuorisotyö voi olla perheelle täysin vieras toimintamuoto. Nuorisotyöntekijää voidaan pitää viranomaisena, joka välittää nuoren ja nuoren perheen tietoja eteenpäin. Nuoren kasvamisen tukeminen itsenäiseen elämään voi tavoitteena olla ajoittain ristiriidassa monikulttuuristen nuorten perheiden kasvatusnäkömyksen kanssa. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 22-24.)

Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 25) tutkimuksen perusteella kunnallisen nuorisotyön yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on vähäistä. Järjestöyhteistyön vähyyttä voi selittää kunnan ja järjestöjen mahdollinen kilpailu samoista resursseista ja nuorista. Yhteistyön vähyyttä monikulttuuristen yhdistysten kanssa voidaan selittää asenteiden, tavoitteiden eroavaisuuden, kommunikaation vaikeuden ja rakenteellisen jäykkyyden kautta. Monikulttuuriset yhdistykset saattavat pitää nuorisotyöntekijöitä varottavina viranomaisina, joihin ei pidä luottaa. Nuorisotyöntekijät voivat pitää monikulttuurisia yhdistyksiä vaikeina yhteistyökumppaneina. Yhdistyksen pyrkimyksenä voi olla maahanmuuttajataustaisten oman kulttuuriperimän vaaliminen ja säilyttäminen, kun taas nuorisotyö pyrkii integroimaan nuoria osaksi suomalaista yhteiskuntaa. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 63.) Esimerkiksi nuorten kulttuuriperimän säilyttämiseen tähtäävä venäläistaustaisten nuorten ryhmä Tusovotska toimii Lahdessa Nuorisopalveluiden suojeluksessa (Maahanmuuttajien kotouttamisohjelman seuranta raportti 2006 2007, 16.)

4.3 Kirkon nuorisotyö

Kirkon lapsi- ja nuorisotyön juuret ovat 1800-luvulla, jolloin nuoret toivoivat itselleen mahdollisuutta kokoontua ja käsitellä uskoa koskettavia asioita. Nykyinen toimintamalli on lähtöisin 1970- ja 1980-luvulta, jolloin monimuotoistunutta toimintaa koottiin ja suunniteltiin tarkemmin. Yhdeksänkymmentäluvun lama koetteli niin kunnallista kuin kirkollistakin nuorisotyötä. Kunnan toteuttamaa nuorisotyötä supistettiin tuolloin ankaralla kädellä. Kirkon nuorisotyö säilyi laman alkuvaiheen huomattavasti pienemmillä supistuksilla. Silti virkoja jäädytettiin ja toimintamuotoja supistettiin. 90-luvun laman vuoksi supistuksista kärsineet kirkon ja kunnan nuorisotyön toteuttajat osittain yhdistivät palveluita. (Yeung 2003, 79, 83.)

Mittavin kirkon toteuttaman nuorisotyönmuoto on rippikoulutyö, arviolta 90 % 15-vuotiaista nuorista käy rippikoulun. Noin 1700 nuorta liittyy kirkkoon rippikoulun yhteydessä. Rippikoulu on aikojen saatossa muodostunut kiinteäksi osaksi nuorisokulttuuria. Suurin syy nuoren osallistumiselle rippikouluun on selkeä, koska kaveritkin menevät. Rippikoulun lisäksi kirkon nuorisotyöllä on laajaa vertaisohjaajakoulutusta eli isostoimintaa, nuorten iltoja ja nuorisokahviloita. Erityisnuorisotyötä useassa seurakunnassa toteutetaan Saapas -toiminnan muodossa, jossa vapaaehtoiset kiertävät viikonloppuiltaisin nuorten suosimissa paikoissa. (Yeung 2003, 79-80.) Rippikoulutyössä voidaan käsitellä myös monikulttuurisuuteen liittyviä teemoja, vaikka tilaisuudessa olisi vain kantaväestöön kuuluvia. (Cantell 2000, 93.)

Kirkon toteuttaman lapsi- ja nuorisotyön lähtökohtana ovat kristillinen usko ja lähimmäisen rakkaus. Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategian mukaan työn päätehtävänä on välittää kristillistä traditiota tuleville sukupolville ja tukea ihmisten mielekästä elämää. Strategiassa monikulttuuristuva yhteiskunta tulee esille muiden uskontokuntia edustavien lasten ja nuorten mukaan ottamisena toimintaan ja yhteistyönä heidän vanhempiensa kanssa. Vaikkei suvaitsevaisuuskasvatusta varsinaisesti strategiassa mainita, ilmenee se lähimmäisen rakkauden ja toisen erilaisuuden kunnioittamisen korostamisessa. Monikulttuuristuva yhteiskunnan koetaan haastavan seurakuntien toteuttamaa kristillistä lapsi- ja nuorisotyötä tarjoamalla nuorille

erilaisia aineksia rakentaa omaa vakaumustaan. Kuitenkin yhteiskunnan monikulttuuristuminen nähdään ennakkoluuloja ja -asenteita poistavana tekijänä. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa, 4-6, 10, 30.)

4.4 Kolmannen sektorin toteuttama nuorisotyö

4.4.1 Kolmas sektori ja nuorisotyö

Käsitteellä kolmas sektori tarkoitetaan julkisen ja yksityisen sektorin väliin jäävää sektoria. Kolmannen sektorin toimijoista voidaan käyttää nimityksiä yhdistys, osuuskunta, yhteisö, kansalaisryhmä, verkosto tai ruohonjuuritason toimija. Kolmas sektori ei ole yhtenäinen, vaan kolmanteen sektoriin kuuluu toimijoita muutamman henkilön muodostamista kerhoista aina valtakunnallisiin ja kansainvälisiin keskusjärjestöihin asti. (Kangas 2003, 38.) Kilpailuttamisen ja kuntien palvelurakennuudistusten myötä yhdistysten ja järjestöjen rooli palveluntuottajina on kasvanut. Siinä missä järjestöt ja yhdistykset ovat aiemmin edustaneet lähinnä erilaisia ryhmiä, ovat ne tänään varteen otettavia palveluntuottajia. (Pyykkönen 2007, 5.)

Yhdistyksiä voidaan pitää hallitsevana kollektiivisen toiminnan organisoitumisen muotona modernissa yhteiskunnassa. Yhdistysten perustana voidaan pitää yhteistä kiinnostuksen kohdetta. Modernissa yhteiskunnassa yksilöt kuuluvat niihin yhteisöihin joihin he haluavat kuulua ja osallistuvat sellaiseen toimintaan johon he haluavat osallistua. Siisiäisen mukaan yksilöiden sitoutumisten määrä erilaisiin yhteiskunnallisiin instituutioihin on kasvamassa. Samalla yksilöiden sitoutumisen syvyys erikoistuneisiin yhdistyksiin pienenee ja sitoutuneisuuteen liittyvät riskit pyritään minimoimaan. Taiteeseen ja kulttuuriin liittyvät yhdistykset erikoistuvat ja liikuntaan ja urheiluun liittyvät yhdistykset moninaistuvat uusien lajeina rantautuessa maahan. Poliittiset ja ammattiyhdistykset taas ovat löytäneet suhteellisen pysyvän olomuodon. (Siisiäinen 2003, 12-25.) Opetusministeriön (2006, 21, 44-45) pohdinta kansainvälisyyskasvatuksen toteutuksesta asettaa suuria odotuksia järjestöille ja yhdistyksille. Ehdotuksessa järjestöjen vaikuttavuutta perustellaan niiden suurella

jäsenmäärällä ja sillä, että yhdenvertaisuus on rakennettua järjestöjen ja yhdistysten toimintaan.

Monikulttuurisista nuorista noin kaksi kolmas osallistuu jonkin urheiluseuran toimintaan ja yksi kolmas osa kuuluu johonkin opiskelijajärjestöön (Pyykkönen 2007, 21). Honkasalon, Harisen ja Anttilan (2007, 32) tutkimusraportissa nuorten toiveharrastukseksi nimettiin useimmiten jokin urheiluun tai liikuntaan liittyvä harrastus. Suomen liikunta ja urheilu -yhdistyksellä on oma suvaitsevaisuusohjelma, joten monikulttuuristuva yhteiskunta on ainakin liikunta- ja urheilujärjestöjen toiminnassa otettu huomioon. Myöntäessään valtionavustuksia liikunnan alalle opetusministeriö pitää eräänä valintakriteerinä juuri suvaitsevaisuuden edistämistä. (Cantell 2000, 96.)

Monikulttuuristen nuorten kiinnostuksesta huolimatta, he eivät näy järjestöjen ja yhdistysten toiminnassa. Nuorten kansalaistoiminnan toimisto toteutti vuonna 2004 kyselyn kuudelletoista helsinkiläisille nuoris- ja varhaisnuorisopiirijärjestöille koskien monikulttuurista nuorisotyötä. Kahdeksalla järjestöistä oli monikulttuurisia nuoria toiminnassa mukana. Kyselyssä mukana olleissa järjestöissä monikulttuuristen nuorten osuus oli hyvin pieni ja koostui lähinnä venäläistaustaisista nuorista. Eriytettyjä ryhmiä ei järjestöillä ollut. Suunnitteilla järjestöissä oli työntekijöiden koulutusta, nuorisovaihdon organisoimista, rasismin vastaisen työn kehittämistä sekä leiri- ja kurssitoiminnan lisäämistä. (Danska-Honkala ym. 2005, 19.)

4.4.2 Partiot toiminta

Partioliike on saanut alkunsa Englannissa Robert Baden-Powellin toimesta vuonna 1907. Baden-Powell kokeili kasvatusjärjestelmäänsä Brownsean saarella, jossa järjestetyille leirille osallistui 22 poikaa. Seuraavana vuonna Baden-Powell julkaisi vihkosien *Scouting for Boys*, jonka ilmestyminen sai aikaan sen, että ympäri Englantia syntyi poikien muodostamia vartioita. Alkanut liike sai toimintaansa mukaan myös tyttöjä ja aikuisia johtajia ja levisi ympäri Eurooppaa. Suomeen partioliike saapui vuonna 1910. (Hakonen 1995, 12.)

Kansainvälisellä tasolla partioliikkeen keskeiset periaatteet ovat toiminnan vapaaehtoisuus, sen avoimuus kaikille, itsenäisyys ja puoluepoliittinen sitoutumattomuus. Keskeiset periaatteet on Suomessa kirjattu Suomen Partiolaisten peruskirjaan. Peruskirja on juuri uudistumassa ja vanha, vuodelta 1977 oleva, peruskirja on tarkoitettu korvata vuonna 2008 ilmestyvällä peruskirjalla. Uuden peruskirjan luonnoksen (2008, 1-2) mukaan partiotoiminnan päämääränä on persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen. Luonnos esittää partion kohderyhmäksi 7-22 -vuotiaat lapset ja nuoret. Uudessa peruskirjassa tulee esille yhdenvertaisuus ja syrjinnän vastustaminen partiotoiminnassa.

Käytännön partiotyötä toteuttavat lippukunnat. Lippukunnan muodostavat sudenpennut, 7-10 -vuotiaat partiolaiset, vartiolaiset, 10-15 -vuotiaat partiolaiset, vaeltaajat, noin 14-16 -vuotiaat partiolaiset, partiojohtajat ja usein myös vanhempainneuvosto (Hakonen 1995, 21). Partiopiiri on oman alueensa lippukuntien yhteenliittymä. Piirin tehtävänä on tukea lippukuntien toimintaa. Taustalla on ajatus piirien olemisesta niin lähellä lippukuntien toimintaa, että piirissä tunnetaan lippukuntien arki ja kyetään tukemaan toimintaa mahdollisimman nopeasti mahdollisten esteiden kohtaamisen jälkeen. Piirit ovat keskusjärjestön, Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n jäseniä. (Louko 2008, 1.) Kansainvälisellä tasolla Suomen Partilaiset – Finlands Scouter ry on partiotyttöjen maailmanliiton WAGGGS:n, The World Association of Girl Guides and Girl Scoutsin ja partiopoikien maailmanjärjestön WOSM:n, World Organisation of the Scout Movementin jäsen. WOSM järjestää joka neljäs vuosi maailmanjamboreen, joka on suurin kansainvälinen leiri. Jamboreelle osallistuu 10 000 – 20 000 tyttö- ja poikapartiolaista ympäri maailmaa. (Hakonen 1995, 246.)

4.4.3 NMKY

NMKY:n eli Nuoren miesten kristillisen yhdistyksen perusajatuksena on näkemys ihmisestä fyysisenä, psyykkisenä ja hengellisenä kokonaisuutena, jota NMKY:n tunnuksena toimiva kolmio ilmentää. NMKY:n arvoja ovat esimerkiksi itseluotta-

mus, aloitteellisuus, rehellisyys, terveet elämäntavat, ahkeruus ja myönteinen elämänasenne. Suomen NMKY:n tekemä työ on nuoriso- ja liikuntakasvatusta. Kansallinen Suomen NMKY kuuluu kansainväliseen YMCA -liikkeeseen. Keskeistä toiminnassa ovat nuorten osallisuuden edistäminen, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon lisääminen sekä oikeudenmukaisuuden edistäminen. Kasvatusjärjestönä järjestö pyrkii luomaan pitkäaikaisia kontakteja nuoriin. (Sinervo 2008, 3.)

Suomen NMKY:n urheiluliiton toimintasuunnitelmassa painopistealueiksi on nimetty urheiluliiton uuden strategian luominen, jäsenyhdistysten toiminnan selvittäminen, koulutuksen kehittäminen ja kansainvälisyyden lisääminen. Kansainvälisyysteemassa yhdistys pyrkii lisäämään jäsenyhdistysten kansainvälistä kilpailutoimintaa. Suomen NMKY osallistuu omalta osaltaan kansainvälisen YMCA:n projekteihin ja hankkeisiin. Projekteja toteutetaan esimerkiksi yhteistyössä Gambian NMKY:n kanssa. (Sinervo 2008, 3, 5-7.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa Lahdessa tällä hetkellä monikulttuurisen nuorisotyön toteutusta ja sen tulevaisuuden näkymiä. Tutkimus on hankkeistettu Lahden kaupungin nuorisopalveluille. Nuorisopalveluiden uutena toiminnan muotona on monikulttuurinen nuorisotyö, mitä koordinoimaan on luotu uusi virka. Monikulttuurisen nuorisotyön koordinaattorin tukena toimii nuorisopalveluissa Tutuxi -tiimi, jonka tehtävänä on lisäksi koordinoida nuorisopalveluiden kansainväliseen vaihtoon liittyviä toimintoja.

Uuden työmuodon aloittamisen ongelmana on, ettei tietoa jo toteutuvasta toiminnasta paikallisella tasolla juuri ole. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen –tutkimushanke tarjoaa kuitenkin joitakin näkökulmia. Tutkimuksen tavoitteena on osittain täyttää tätä aukkoa ja mahdollisesti löytää uusia keinoja toteuttaa työtä ja tukea monikulttuuristen nuorten osallistumista nuorisopalveluiden ja muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä järjestettäviin toimintoihin.

Tutkimustehtävät ovat:

Millaista monikulttuurista nuorisotyötä Lahdessa toteutetaan?

Kuinka paljon monikulttuuriset nuoret osallistuvat toimintaan?

Millaisiin toimintoihin monikulttuuriset nuoret osallistuvat?

Millaista monikulttuurista nuorisotyötä suunnataan kantaväestölle?

Millaisena monikulttuurisen nuorisotyön tulevaisuus näyttäytyy?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Aineistonhankinta

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, vaikka siitä voi löytää myös määrällisen tutkimuksen elementtejä. Laadullinen tutkimuksen voidaan katsoa soveltuvan määrällistä tutkimusta paremmin tutkimuksiin, jotka pyrkivät tutkimaan ennalta tutkimattomia ilmiöitä. Tutkimustehtävät ja tutkimuksen tavoite tukivat tutkimuksen toteuttamista laadullisena.

Tutkimuksen keskeiset käsitteet, monikulttuurisuus ja rasismi, voidaan ymmärtää usealla eri tavalla. Lisäksi osa tutkimuksen kohderyhmänä olleet tahot olivat tutkijalle itselleen suhteellisen tuntemattomia, joten selkeän ja yksiselitteisen kyselylomakkeen laatiminen olisi ollut käytännössä mahdotonta. Haastattelu antoi sekä tutkijalla että tutkittavalla mahdollisuuden tarkentaa käsiteltyjä kysymyksiä. Haastattelut oli alunperin tarkoitus toteuttaa puolistrukturoituina haastatteluina. Puolistrukturoidussa haastattelussa kaikilta haastateltavilta kysytään samat kysymykset pääosin samassa järjestyksessä. Ajatuksena haastatteluiden toteuttamiseen puolistrukturoituina oli aineiston analyysin helpottaminen. Haastattelumenetelmä vaihtui kuitenkin teemahaastatteluun puolistrukturoidun haastattelun jäädessä takaa alalle.

Osa haastattelukysymyksistä ei suoraan koskettanut kaikkia haastateltavia, joten teemahaastattelu avoimemman ja keskusteleavamman luonteensa vuoksi soveltui paremmin haastatteluiden toteuttamiseen. Aiemmin rakennetusta haastattelurungosta (liite 1) jäivät kuitenkin elämään kysymysten yläteemat, jotka siirtyivät suoraan haastatteluissa käsitellyiksi teemoiksi.

Haastateltavat valittiin harkinnanvaraisesti. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa Lahdessa toteutettavasta monikulttuurisesta nuorisotyöstä neljän eri organisaation näkökulman kautta. Lahden nuorisopalvelut ja Lahden seurakuntayhtymä olivat helppoja valintoja suuren kokonsa ja työssä kohdattavien nuorten lukumäärän puolesta. Suurien julkisen sektorin toimijoiden lisäksi tutkimukseen haluttiin saada ainakin yksi urheilu- ja liikuntaseura, jolla on toimintaa nuorille. Urheiluseurojen toimintaan osallistuu kolmannelta sektorilta eniten monikulttuurisia nuoria (Härnsten 2005, 51). Lahdessa kolme suurinta urheilu- ja liikuntaseuraa ovat FC Reipas, FC Kuusysi ja Lahden NMKY. Kaikki kolme ovat jäsenmäärältään samankokoisia. Lopulta urheilu- ja liikuntaseuroja valittiin edustamaan Lahden NMKY. Koripallo tunnetaan kaikkialla, eikä se vaadi toteutuakseen suurta kenttää. NMKY on myös kansainvälisen YMCA:n jäsen, joten sillä saattoi olettaa olevan myös kansainvälistä toimintaa. Urheilu- ja liikuntajärjestöjen lisäksi tutkimukseen haluttiin mukaan toinen kolmannen sektorin edustaja. Partiolla tiedettiin olevan ainakin kansainvälisyyskasvatusta ja partio oli tullut esille aiemmissa aihetta käsittelevissä tutkimuksissa, joten Salpausselän Partiolaiset partiopiirinä oli luonteva valinta kolmannen sektorin edustajaksi.

Haastattelut sovittiin noin viikkoa aiemmin puhelimitse. Samalla kerroin nauhoittamani haastattelun, mikä sopi kaikille haastateltaville. Ennen varsinaisen haastattelun alkua ja nauhurin käynnistymistä kerroin haastateltaville mitä tutkimuksen keskeisimmät käsitteet tässä yhteydessä tarkoittavat. Haastattelun päätyttyä sovin haastateltavien kanssa, että lähettäisin heille valmiin opinnäytetyön sähköisenä.

6.2 Aineiston käsittely ja analyysi

Aineiston käsittely alkoi haastattelujen litteroimisella. Litteroinnissa keskityttiin keskustelun sisältöön, koska tauot ja painotukset eivät ole analyysin kannalta oleellisessa asemassa. Kuitenkin keskustelun keskeyttäneet tapahtumat, kuten puhelimen soiminen, merkittiin litteroituun aineistoon. Haastattelun keskeyttäneet tapahtumat ovat samalla katkaisseet asian käsittelyn ja haastattelun sisältö on voinut muuttaa suuntaa. Litteroitu aineisto luettiin kahteen kertaan ennen merkintöjen tekemistä, jotta aineiston sisältö tulisi tutummaksi. Tulostettuun litteroituun aineistoon merkittiin erivärisillä kynillä kohdat, joissa käsiteltiin jotakin viidestä teema-haastattelurungon teemasta. Aineistoon merkityt kohdat lajiteltiin tekstinkäsittely-ohjelmalla teeman mukaan omiin tiedostoihinsa. Teemat olivat nykyisen toiminnan kuvaus, toimintaan osallistuvat monikulttuuriset nuoret, monikulttuurisille nuorille suunnattu toiminta, kantaväestön nuorille suunnattu monikulttuurinen toiminta ja monikulttuurisen nuorisotyön tulevaisuuden näkymät. Teemojen painotus vaihteli haastattelujen välillä. Haastattelussa saatettiin käsitellä esimerkiksi toimintaan osallistuvia monikulttuurisia nuoria hyvin kevyesti ja painottaa enemmän kantaväestölle suunnattua monikulttuurista toimintaa. Kaikista haastatteluista oli kuitenkin löydettävissä tutkimuksen viittä teemaa käsittelevää aineistoa ja lähes koko litteroitu aineisto oli mahdollista sijoittaa viiden teeman alle. Materiaali, joka litteroiduista haastatteluista jäi teemojen ulkopuolelle käsitteli haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia ja sellaista tarkkaa kuvausta tahon toiminnasta, joka ei ollut tutkimuksen kannalta oleellisessa asemassa.

Nykyisen toiminnan kuvausta käsittelevä teema käsiteltiin poikkeuksellisesti ryhmittelemällä aineisto tahojen mukaan ja käsittelemällä raportissa jokaista tahoja erikseen. Haastateltavat kuvasivat edustamiaan tahoja sellaisina kuin he itse ne näkevät. Sen jälkeen, kun aineisto oli jaettu teemoihin ja omiin tiedostoihinsa, oli teemoiteltu materiaali vielä varsin sekavaa ja teemat käsitelivät aihetta hyvin laajasti. Ongelmaa pyrittiin selvittämään jakamalla teemojen sisältöjä edelleen pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Luodut pienemmät kokonaisuudet noudattivat enemmän tai vähemmän alkuperäistä puolistrukturoitua haastattelurunkoa.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin välineinä validiteetti ja reliabiliteetti eivät juuri sovellu käytettäväksi laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen prosessimainen luonne, jossa aineiston analyysin jälkeen on mahdollista ja joskus tarpeellista muuttaa tutkimustehtäviä, ei täysin sovi yhteen validiteetin kanssa. Aineistosta saattaa nousta teemoja, joita tutkija ei ollut ennen aineiston keruuta ottanut huomioon ja haluaa keskittyä esille nousseisiin teemoihin vaihtaen tutkimustehtävät teemojen mukaisiksi. Vaikka varsinaisesta validiteetin käsite ei soveltuisi tähän tutkimukseen, tässä tutkimuksessa eivät tutkimustehtävät vaihtuneet tutkimusprosessin aikana. Myös kerätty aineisto oli riittävän laaja antamaan vastaukset tutkimustehtäviin ja näin täyttämään tutkimukselle asetetun tavoitteen saada tietoa monikulttuurisen nuorisotyön tämän hetkisestä tilasta ja tulevaisuuden näkymistä Lahdessa. Reliabiliteetin käsite laadullisessa tutkimuksessa on validiteettia hankalammin sovellettavissa. Tutkimuksen tavoitteena ei ole ollut saada aikaan yleistettävissä olevaa tietoa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin on pyritty soveltamaan reliabiliteettia ja validiteettia parhaalla mahdollisella tavalla, antamaan reliabiliteetille ja validiteetille uusia merkityksiä tai luomaan laadulliseen tutkimukseen paremmin soveltuvia, uusia käsitteitä. Eskola ja Suoranta (1998, 211-212) pitävät käsitteitä uskottavuus, siirrettävyys, varmuus ja vahvistettavuus mahdollisina laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkijan tulkin- ta tutkittavien käsityksiä vastaavuutta. Käsitysten vastaavuutta pyrittiin tutkimuksessa parantamaan kertomalla haastateltaville ennen haastattelun alkua mitä tutkimuksen keskeiset käsitteet tässä tutkimuksessa tarkoittavat. Aineistonkeruu menetelmänä haastattelu mahdollisti myös tarkentavien kysymysten tekemisen haastattelun aikana. Aineiston analyysivaiheessa koodatusta aineistosta poistettiin moniselitteiset kohdat. Poistetut kohdat eivät tutkijan mielestä olleet keskeisiä analyysin kannalta.

Siirrettävyys tarkoittaa tutkimustulosten siirtämistä tutkimuskontekstia vastaavaan kontekstiin. Haastattelun käyttäminen aineistonhankinta menetelmänä luo sen ongelman, että jokainen haastateltava vastaa haastatteluun oman käsityksensä mukaan. Tässä tutkimuksessa jokaisen toimijan edustaja on kertonut edustamansa toimijan toiminnasta omista lähtökohdistaan. Jos tutkimuksessa olisi haastateltu toimijoiden toisia edustajia, olisivat vastaukset saattaneet poiketa toisistaan. Osa tutkimustuloksista on ainakin teoriassa mahdollista siirtää pois tutkimuskontekstista. Samanlaisiin tutkimustuloksiin on osittain päädytty myös aiemmissa paljon mitavammassa tutkimuksissa.

Varmuus tarkoittaa tutkijan omien ennako-oletusten tunnistamista. Ennako-oletukset tulivat esille jo haastateltavien valitsemisen yhteydessä. Ennako-oletuksena oli, että haastateltavien tahojen mahdollisena kohderyhmänä ovat monikulttuuriset nuoret. Joidenkin toimijoiden kohdalla ajateltiin ennakkoon toimijoiden toteuttavan monikulttuurista nuorisotyötä ja kansainvälisyyskasvatusta.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää, jos tutkijan ilmiöstä tekemät tulkinnot saavat tukea samaa ilmiötä käsitelleistä aiemmista tutkimuksista. Tutkimuksen teoriaosassa laajasti esillä olevasta Nuorisotutkimusverkoston Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeesta saadut tulokset vahvistavat osittain tämän tutkimuksen tuloksia. Monikulttuuristen nuorten osallistumisen määrässä, markkinoinnissa, työntekijöiden tai ohjaajien asennoitumisen sekä kantaväestölle suunnatun monikulttuurisen työn suhteen Nuorisotutkimusverkoston tutkimushankkeen tulokset tukevat tämän hankkeen tuloksia.

Haastattelun käyttämisen aineistonhankintamenetelmänä on ongelmallinen siinä, että haastateltavat pyrkivät vastaamaan sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. Tässä tutkimuksessa haastateltavat henkilöt edustivat ensisijaisesti tahoja, vaikka osallistuivatkin haastatteluihin persoonina. Haastattelun teemat eivät koskeneet haastateltujen persoonaa ja omaa elämää, muutoin kuin välillisesti, työn kautta. Työhön liittyvistä asioista kerrottiin mahdollisesti totuudenmukaisemmin kuin henkilökoh-
taisista asioista olisi kerrottu.

Tutkimukset luotettavuutta heikentävänä tekijänä oli tutkimuksen toteuttaminen yhden tutkijan voimin. Kahden tai useamman tutkijan osallistuminen tutkimukseen olisi synnyttänyt keskustelua tutkimuksen edetessä ja tuloksia olisi aina tulkinnut useampi, kuin yksi ihminen. Toisaalta tämän tutkimuksen aineisto painottui konkreettisiin asioihin ja tulkintojen tekeminen oli kenties helpompaa kuin tutkimuksessa, jossa tutkitaan mielikuvia, asenteita tai tunteita.

7 TUTKIMUS TULOKSET

7.1 Toiminta, kohde ja tarkoitus

7.1.1 Lahden nuorisopalvelut

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Lahdessa toteutettavasta monikulttuurisesta nuorisotyöstä. Työ tehtiin hankkeistettuna Lahden nuorisopalveluille, jotka ovat aloittaneet monikulttuurisen nuorisotyön suunnittelun, toteutuksen ja koordinoinnin vuoden 2008 alussa. Uuden työmuodon aloittaminen pakottaa pohtimaan työn toteutusta tarkemmin ja määrittelemään työtä ohjaavia periaatteita.

Lahden nuorisopalvelut toteuttavat palveluja laaja-alaisesti. Kaikesta toiminnasta kertominen haastattelun alussa ei ole helppo tehtävä, *se ei ole kovin simppeli kokonaisuus se nuorisopalvelun osuus*. Toimintamuodoista perinteisintä edustavat nuortentilat ja -talot, joita on Lahdessa kuusi. Jokainen nuortentila vastaa toiminnastaan suhteellisen itsenäisesti. Osassa tiloista järjestetään kerhotoimintaa, ja joillakin taloilla on kokonaisuudessaan yhteisöllisempi työote. Talojen ja tilojen tavoitteena on tarjota nuorille turvallista toimintaa ja pyrkiä aktiivisesti edistämään nuorten osallisuutta. *Ja lainatakseni työkaverini -- sanoja niin nuorisotaloilla ohjaajan työ on tehdä itsensä työttömäksi*. Vaikka työn pyrkimyksenä on nuorten osallistaminen ja toimintaan aktivoiminen, on aikuisen tehtävänä myös tarvittaessa tarjota apua, tukea ja ohjausta. Viiden nuortentalon ja -tilan kohderyhmänä ovat 11-17 -vuotiaat nuoret, yhdellä talolla on toiminta on poikkeuksellisesti 13-20 -vuotiaille

nuorille. Kohderyhmä jakaantuu iän mukaan kahteen osaan, 11-13 -vuotiaisiin varhaisnuoriin, nappuloihin ja 13-20 -vuotiaisiin isoihin [lainausmerkit vai kursivoitu]. Monet talojen ja tilojen isoista ovat tulleet taloille nappula -toiminnan kautta.

Nuortentalo -toiminnan lisäksi Lahden nuorisopalveluilla on työpajatoimintaa tarjoava Akseli, erityistukea tarjoava Domino, neuvonta- ja tietopankki Hurina 2.0, tyttöjen tila Helmi ja monikulttuurinen kohtaamispaikka Multi-Culti. Haastatteluhetkellä Multi-Cultissa toimi kaksi nuorille suunnattua harrastusryhmää. Työpaja toiminta on tarkoitettu 17-25 -vuotiaille nuorille, joten koko nuorisopalveluiden kohderyhmän muodostavat 11-25 -vuotiaat lapset ja nuoret. Nuorisopalvelut tukee myös ryhmiä ja yhdistyksiä, joista haastattelussa tuli esille Tusovotska, joka on venäläistaustaisille nuorille tarkoitettu ryhmä.

Yhteistyötä nuorisopalvelut toteuttaa paikallisella tasolla esimerkiksi koulujen, lastensuojelun työntekijöiden ja seurakunnan kanssa. Tapahtumia järjestettäessä yhteistyötä saattaa olla myös yritysten kanssa. Haastattelussa tuli esille myös kolmannen sektorin toimijoita. Nuorisopalveluiden eri yksiköt tekevät runsaasti yhteistyötä myös keskenään. Yhteistyö vaihtelee kahden yksikön välisestä pienimuotoisesta yhteistyöstä suurempien tapahtumien järjestämisen vaatimaan yhteistyöhön.

Laajemmassa mittakaavassa yhteistyötä toteutetaan seudullisesti Lahden ympärys-kuntien kuntien kanssa. *Tää seudullinen yhteistyö näkyy parhaiten näissä lomajan toiminnoissa ja sit erinäisissä koulutuksissa. Ja nyt on nää bändiskabat. Ja pienimuotoista yhteistyötä on kanssa vähän ollut aikalailla.* Suomen kymmenen suurimman kunnan välinen yhteistyö näkyi haastattelussa avun pyytämisen helpottumisenä.

7.1.2 Lahden seurakuntayhtymä

Kirkon, seurakunnan ja yhtymän toteuttama nuorisotyö jaetaan kahteen ikäryhmää. 7-14 -vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa tehtävästä työstä käytetään termiä varhaisnuorisotyö. Rippikoulun suorittaminen 14- tai 15-vuotiaana on raja rippikoulun

jälkeiseen nuorisotyöhön. Varhaisnuorisotyön ja rippikoulun jälkeisen nuorisotyön lisäksi lahdessa toteutetaan nuorten aikuisen kanssa tehtävää työtä ja erityisnuorisotyötä. Osaa toiminnoista toteuttaa seurakuntayhtymä keskitetysti, muuten seurakunnat vastaavat toiminnastaan melko itsenäisesti. Varhaisnuorisotyö tarjoaa lapsille ja nuorille harrastekerhomaista kerhotoimintaa, retkiä, leirejä ja tapahtumia sekä myös perheiden kanssa tehtävää työtä. Lahden seurakunnissa nuorisotyön toimintoihin siirrytään tavallisesti rippikoulun jälkeen, nuorisotyö toimii niin kutsuttujen seurakuntanuorten piirissä.

Varhaisnuorisotyön kohderyhmänä ovat kaikki alueen 7-14 -vuotiaat. Kirkkoon kuulumisen ei ole este osallistumiselle. Rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä taas siirrytään toiminnan piiriin usein juuri rippikoulun jälkeen. Ja konfirmointi vaatii kirkkoon kuulumisen, mikä mahdollisesti estää joidenkin nuorten osallistumisen. Varhaisnuorisotyön ja rippikoulun jälkeisen työn lisäksi Lahdessa on myös avointen ovien toimintaa. *Ja sit eri seurakunnissa on tämmöistä avointen ovien toimintaa, mikä on luonteeltaan vähän toisen tyyppistä. Ehkä vähän lähempänä nuorisotalotyyppistä toimintaa.* Keski-Lahden seurakunta järjestää Mukkulassa Mukkula Openia ja erityisnuorisotyö järjestää Liipolassa paikallisen seurakuntakeskuksen perjantaiden avointa toimintaa. Avointen ovien toiminnan lisäksi on erityisnuorisotyön toteuttamia avoimia ryhmiä. Avointen ovien toiminnassa ei ole varsinaista ikärajaa, vaan illan aikana toiminnassa osallistujia voi käydä teiniäidistä lapsensa kanssa 23-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin. Liipolan toiminnassa on osallistujia viikoittain noin kaksisataa lasta ja nuorta. Mukkulassa osallistujia on viikoittain noin viisikymmentä.

Seurakunnilla ja seurakuntayhtymällä on niukasti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Yhteyksien muodostaminen muihin toimijoihin on yksittäisten työntekijöiden haasteena sekä seurakunnissa että seurakuntayhtymässä. Yhteistyötä kuitenkin on oppilaitosta, koulujen ja nuorisopalveluiden kanssa. Erityisnuorisotyöllä on myös yhteistyötä myös muiden nuorta tukevien palveluiden kanssa. Koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä kirkon työntekijät voivat olla esimerkiksi mukana järjestämässä ja toteuttamassa leirikouluja. Toisenlaista yhteistyötä kuvaa alueellisen tuen mallin rakentaminen Lahteen, jossa pyritään vaikuttamaan lasten ja nuorten

syrjäytymisriskin pienenemiseen tukemalla heitä esimerkiksi järjestämällä kouluilla toiminnallisia ryhmiä.

7.1.3 Salpausselän Partiolaiset ry

Salpausselän Partiolaiset partiopiirinä edustaa tutkimuksen toista kolmannen sektorin toimijaa. Partio on kaikille avointa, vapaaehtoista ja poliittisesti sitoutumatonta harrastustoimintaa. Toiminnasta vastaavat suurimmaksi osaksi nuoret itse, *elikkä nuoret järjestää nuorille ja itselleen toimintaa*. Kuitenkin toiminnassa tarvitsee olla myös aikuisia nuorten tukena. Jäsenten keski-ikä partiossa on noin 15-16 vuotta, mikä tarkoittaa sitä, että toiminnassa myös johtajat ovat nuoria, *että jos menään kattomaan niitä todellisia toimijoita niin lippukunnanjohtajat on pääsääntöisesti vähän päälle kaksikyppejä ja vartionjohtajat on viistoist, kuustoist vuotiaita jne jne*. Lapset ja nuoret tulevat partiot toimintaan mukaan pääsääntöisesti kahta kautta. *Vanhemmat on ollu partiossa ja ne haluu, että lapsi menee partioon. Ja toinen on et paras kaveri tai toiseks paras kaveri sanoo että on partiossa ja siel on ihan älyttömän kivaa et tuu mukaan*. Määrällisesti partiolaisia on Lahden alueella neljässätoista lippukunnassa noin seitsemänsataa.

Partion sisällä on tällä hetkellä tapahtumassa suuria muutoksia. Toimintaa keskeisesti ohjaavaa peruskirjaa kirjoitetaan uudelleen, mikä on osaltaan nostanut myös monikulttuurisuuden keskustelun kohteeksi. Myös koulutusjärjestelmä on muuttumassa, aikaisempi kolmiportainen koulutusjärjestelmä on vaihtumassa ensi syksynä viisiportaiseen. Uudistuminen tuottaa myös piirille ja lippukunnille ongelmia ennen kuin uusi järjestelmä saadaan toimivaksi. On mahdollista, että *pirstaloituu se systeemi ja monimuotoistuu. Mut toisaalta siinä tullaan lähemmäs sitä mitä tää nykyelämä on*.

Partion keskeisin yhteistyökumppaneita ovat seurakunnat, jotka toimivat yhdeksän lahtelaisen lippukunnan taustayhteisönä. Evankelis-luterilaisten seurakuntien vahva asema partiot toiminnassa on ollut keskustelun kohteena uuden peruskirjan luonnostelun yhteydessä. Pienillä sanavalinnoilla voi olla vahva vaikutus, kun pyritään

mahdollistamaan partion harrastaminen mahdollisimman monelle. Muita yhteistyötahoja piirillä ovat kunta ja muut nuorisjärjestöt. Yhteistyö alkaa usein toiminnan kautta ja piiri on mukana esimerkiksi pelastustoiminnassa.

7.1.4 Lahden NMKY

Lahden Namikan toiminta muodostuu koripalloon liittyvästä toiminnasta ja pienryhmäkodin, yksityisen nuorisokodin, toiminnasta. Koripallotoimintaa taustalla on NMKY: arvopohja. NMKY:n kolmio kuvaa henkistä, fyysistä ja hengellistä osaluuetta ihmisessä. Kuitenkaan toiminnan lomassa ei pidetä hartauksia. Toimintaa toteutetaan pääosin vapaaehtoistyönä, *ne on kuitenkin vapaaehtosia ne ihmiset jotka tätä pääosin tekee*. Haastattelussa nousi myös esiin, ettei Namika ole pelkästään koripalloseura, vaan sen arvomaailma tuo toimintaan myös kasvatuksellisia elementtejä.

Koripallon suhteen Lahden Namikalla on kaksisuuntainen tavoite. Suurin tavoite on pyrkimys tarjota mahdollisuus koripallon harrastamiseen mahdollisimman monelle sekä pyrkimys siihen, että jokainen saa harrastaa omalla tavallaan. Viidentoista vuoden ikäisinä nuoret voivat valita siirtyvätkö he toimimaan erotuomarina tai valmentajana vai jatkavatko he pelaamista. Pelaamista jatkavat voivat valita jatkavatko he koripalloa harrastuksena, jolloin harjoitukset ovat noin kaksi kertaa viikossa vai pyrkivätkö he ammattilaisiksi, jolloin harjoitukset voivat olla kuutena päivää viikossa. Kaksisuuntaisen tavoitteen toinen puoli on huippukoripallotoiminnan ylläpitäminen. Lisäksi tavoitteeksi voi luonnehtia myös koripallokulttuurin levittämisen.

Namikalla on juniorikoripalloa yhdeksällätoista Päijäthämäläisellä ala-asteella, joista yksitoista on Lahdessa. Toimintaa on yksi tai kaksi kertaa viikossa ja se ajoittuu iltapäivälle. Toiminnan tapahtuminen kouluilla ja iltapäivällä tarjoaa mahdollisimman monelle lapselle mahdollisuuden osallistua. *Iltapäiväaikaan on selvä tilaus*. Joukkueet kerätään viidennellä luokalla ja niin kutsuttu ensimmäinen valinta tapahtuu kahdeksannella luokalla.

Namikassa harrasti koripalloa viime syksynä 550 alle 18-vuotiasta lasta ja nuorta. Ala-asteella heistä oli yli 350. Namika on siinä mielessä epätavallinen urheiluseura sen vuoksi, että harrastusta voi jatkaa harrastuksena tai voi pyrkiä huippu-urheilijaksi. Vaihtoehtojen määrä vaikuttaa siihen, ettei yläasteikäisissä nuorissa tapahdu niin suurta katoa. Ala-asteella koripalloa pelaavat sekä tytöt että pojat, mutta joukkueiden muodostamisen jälkeen vain pojat jatkavat Namikassa. Tyttöjä ohjataan toiseen, tytöille suunnattuun seuraan jatkamaan harrastusta. Tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat Koripalloliitto ja Suomen NMKY: liitto. Muita varsinaisia yhteistyötahoja ei tällä hetkellä ole.

7.2 Toimintaan osallistuvat monikulttuuriset nuoret

Haastatteluissa kysymykset liittyen siihen keitä ovat toimintaan osallistuvat monikulttuuriset nuoret, olivat haastavia vastata ja saivat aikaan erilaisia vastauksia. Yhteistä vastauksissa oli se, ettei monikulttuuristen tai maahanmuuttajataustaisten osallistujien tai jäsenten määrää tilastoida. Yhdessä tahossa tilastointia oli tosin mietitty, mutta sopivaa ja eettistä keinoa sen toteuttamiseksi ei ollut vielä löydetty.

Kaikki haastateltavat käsitelivät monikulttuuristen nuorten osallistumista. Toisilla toimijoilla monikulttuurisia nuoria oli mukana toiminnassa yksittäisiä ja toisilla heitä oli kolmasosa johonkin tiettyyn toimintaan osallistuvista nuorista. Yhdessä haastattelussa monikulttuurisia nuoria arveltiin olevan toiminnassa noin viisikymmentä. Useassa haastattelussa sanottiin yksittäisiä monikulttuurisia nuoria olevan jokaisessa ryhmässä tai toiminnan pienemmäksi jakaantuneessa muodossa. *Mut melkein jokaisesta toimintaryhmästä löytyy etniseltä taustaltaan muutakin kuin suomalaisia.* Seurakuntayhtymällä ja nuorisopalveluilla monikulttuurisia nuoria katsottiin olevan yksittäisiä myös erilaisten tukipalveluiden piirissä. Suuremmissa tapahtumissa tai vastaavissa monikulttuurisia nuoria katsottiin olevan enemmän paikalla ja monikulttuurisuuden näkyvän paremmin. Haastatteluissa mainittiin kansalaisuuksista virolaiset ja muut Baltian maista muuttaneet, venäläiset sekä kurditaustaiset. Venäläistaustaisten suuri osuus tuli esille kaikissa haastatteluissa.

7.3 Monikulttuurisille nuorille suunnatun nuorisotyön toteutus

7.3.1 Kohdennettua työtä vai liittämistä tavalliseen toimintaan

Tutkimuksen keskeinen osa oli monikulttuurisen nuorisotyön toteutus. Erityisesti pyrittiin saamaan selville pyritäänkö monikulttuuriset nuoret liittämään osaksi yleisiä toimintoja vai onko olemassa monikulttuurisille nuorille kohdennettuja ryhmiä. Lisäksi haluttiin selvittää näkyykö monikulttuurinen nuorisotyö tai työ tahojen strategiassa tai toimintasuunnitelmissa ja millä keinoin toimintaa markkinoidaan monikulttuurisille nuorille.

Yleinen linja oli, että monikulttuuriset nuoret pyritään liittämään osaksi yleistä toimintaa. Kysymys kohdennetuista ryhmistä herätti keskustelua työn tarkoituksesta. Vastauksia perusteltiin sillä, ettei kohdennettu ryhmä tue monikulttuuristen nuorten tarpeita kohdata kantaväestön edustajia. Yhdestä haastattelusta tuli kuitenkin ilmi, että eriytetyille ryhmille olisi myös tarvetta.

Ja ehkä myös tässä mokussa, mut mä vähän vierastan sitä, että aletaan järjestään jotain erillistä organisaatiota moku nuorille. Koska tarkoituksena on kuiteskin vuorovaikutteisuus ja tarkoitus ois että moku nuoret ois mukana yleisessä toiminnassa.

Mut edistääks se [kohdennettu toiminta] sit minkään sorttista integroitumista tähän yhteiskuntaan.

Haastateltavat kokivat, että yleinen toiminta riittää myös monikulttuurisille nuorille. Kun toiminta toimii hyvin sellaisena kuin se tällä hetkellä on ja kun tämän hetkellä toiminnalla kohdataan myös monikulttuurisia nuoria, miksi lähteä luomaan erillistä toimintaa. Haastatteluissa käsiteltiin myös ideaalitapauksia, joissa kaikki toimii niin kuin pitäisi. Monikulttuuristen nuorten olisi helppo tulla mukaan toimintaa, eikä heitä koettaisi erilaisiksi.

Mutta mein tavote on tarjota mahdollisimman monelle lahtelaiselle mahdollisuus harrastaa. Kun me otetaan pienoisosotus lahdesta harrastamaan, niin mun mielestä se kohtaa sen siinä hy-

vin. -- Eli ei ole tarkalleen tätä kohderyhmää, mutta tällä meidän isolla tavoitteella me kohdataan se kuitenkin.

Vaikka haastatteluista nousi vahvasti esille monikulttuuristen nuorten liittämistä yleiseen toimintaan, oli monella taholla ollut, on tai on suunnitteilla myös kohdennettuja toimintoja. Kohdennettua toimintaa oli joskus kokeiltu, kun resurssit antoivat siihen mahdollisuuden. Ajan kuluessa toiminta oli kuitenkin loppunut. Kahden suuren toimijan kohdennettu toiminta kohdistui kouluun ja koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Toiminnan kohderyhmänä olivat monikulttuuriset tai maahanmuuttajataustaiset ja kansaväestön nuoret. Olemassa olevia monikulttuurisia ryhmiä oli muutama. Tarve luoda monikulttuurisille nuorille kohdennettua toimintaa liittyi syrjäytymisen ehkäisyyn ja huonoon itsetuntoon.

Monikulttuurinen nuorisotyö suunniteltiin alustavasti myös koskemaan vain yhtä tai muutamaa nuorta. Nuoren useamman kulttuurin tuntemus pyrittiin näkemään voimavarana, josta olisi hyötyä sekä taholle että kantaväestölle.

Että hänestäkin näkee, että kun sen asian ottaa esille niin hän on valtavasti valmis tekemään työtä sen eteen.

Yhteistyötä toimijoilla oli monikulttuuriseen nuorisotyöhön liittyen lähinnä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Lahdella nähtiin myös olevan paremmat resurssit toteuttaa monikulttuurista nuorisotyötä kuin ympäryskunnilla. Tarvittaessa resursseja oltaisiin valmiita jakamaan.

7.3.2 Monikulttuurisen nuorisotyön elementtejä

Yksikään taho ei markkinoinut toimintojaan kohdennetusti monikulttuurisille nuorille. Kohdennetun tiedottamisen tarpeettomuutta perusteltiin joko niin kutsutun puskaradion toimivuudella tai muuten paljon nuoria kohtaavalla markkinoinnilla. Laajaa markkinointi toteuttavilla tahoilla markkinointi keskittyi peruskouluihin ja niiden oppilaisiin.

Yhdellä haastateltavista markkinointiin osallistui maahanmuuttajataustaisia toiminnassa jo mukana olevia henkilöitä. Maahanmuuttajataustaisten mukana oleminen markkinoinnissa nähtiin suurena positiivisena asiana. Toisaalta kantaväestön nuoret huomaavat monikulttuuristen nuorten mukana olemisen toiminnassa olevan sallittua, ellei jopa toivottavaa, ja toisaalta monikulttuuriset nuoret huomaavat itse, että voivat osallistua toimintaan.

Monikulttuurisen nuorisotyön tai työn huomioiminen strategiassa tai toimintasuunnitelmissa ei ollut kovin yleistä. Monikulttuurisen nuorisotyön huomioiminen nähtiin työntekijäkohtaisena, jopa niin, ettei työn huomioimisella strategiassa varsinaisesti ole merkitystä, koska strategian noudattamista ei kuitenkaan valvota. Toisaalta haastateltavat näkivät, että monikulttuurisen nuorisotyön toteuttaminen nousee toiminnan yleisistä toimintaperiaatteista.

Että vaikka kuinka tehtäis strategisia linjauksia niin niitä ei kuitenkaan valvota millään tavalla.

Et ei varmaan niin että se ois niin suoraan sanottuna [suunnitelmissa]. -- Et rivien välistä luettuna niin kyllähän se on niinku kirjattu.

Monikulttuurisen nuorisotyön katsottiin tuovan muutoksia työntekijöiden koulutustarpeeseen ja omien arvojen ja asenteiden punnitsemiseen. Kaikissa haastatteluissa nousi esille, ettei maahanmuutto ainakaan vähene tulevina vuosina. Monikulttuuristuvaa yhteiskuntaa on vaikeaa välttää. Ja mitä enemmän kantaväestöön kuuluvat ja monikulttuuriset nuoret kohtaavat esimerkiksi koulussa, sitä enemmän asia tulee näkymään myös nuorisotyötä toteuttavissa tahoissa.

Monikulttuuristen nuorten vanhempien kanssa tehtävä työ ei poikennut kantaväestön nuorten vanhempien kanssa tehtävästä työstä. Haastatteluissa nousi kuitenkin esille huoli joidenkin nuorten vanhemmista. Haastateltavat eivät esimerkiksi olleet tavoittaneet vanhempia ollenkaan. Haastateltavat nostivat esiin huolen siitä, ettei vanhempia välttämättä kiinnosta nuoren vapaa-ajan toiminta. Tai vanhempia kiin-

nostaa nuoren vapaa-ajan käyttö niin paljon, etteivät he anna lapsen osallistua mihinkään.

7.4 Kantaväestölle suunnattu monikulttuurinen nuorisotyö

Kantaväestölle suunnatun monikulttuurisen toiminnan nähdään olevan rasismista vastaista kasvatusta, suvaitsevaisuuden lisäämistä ryhmissä, kansainvälisyyteen kasvattamista ja muiden kulttuurien kohtaamista. Puhtaasti rasismista vastaista työtä oli paneelikeskustelun järjestäminen aiheesta. Haastattelussa tuli esille, että rasismista vastaista toimintaa voisi ja pitäisi olla huomattavasti enemmän. Toiminta voisi osittain ajoittua esimerkiksi rasismista vastaiselle viikolle. Toisaalta esitettiin toive siitä, että nuoret itse aktiivisesti toivoisivat toimintaa ja osallistuisivat sen suunnitteluun ja toteutukseen. Tavallinen toiminta koettiin myös kantaväestölle suunnatuksi monikulttuuriseksi toiminnaksi, jos toiminnassa oli mukana monikulttuurisia nuoria.

Et toisaalta kun tarjotaan tilaisuus siihen yhdessä olemiseen niin se on mun mielestä kanssa kantaväestölle suunnattua moku toimintaa.

Myös monikulttuuristen ohjaajien tai muiden aikuisten mukana olemisen toiminnassa katsottiin edistävän suvaitsevaisuutta ja toisen hyväksymistä. Kun monikulttuuriset nuoret kohtaavat monikulttuurisia aikuisia, kokevat he saavansa olla toiminnassa mukana sellaisina kuin he ovat. Toisaalta, kun kantaväestön nuoret kohtaavat monikulttuurisia ohjaajia tai muita aikuisia, oppivat he kenties hyväksymään myös vertaistensa erilaisuutta paremmin. Aineistossa oli myös esillä ohjaajien vastuu näyttää esimerkkiä ja organisoida toimintaa sellaiseksi, ettei se estä monikulttuuristen nuorten osallistumista.

Joka [monikulttuuristen aikuisten kohtaaminen] mun mielestä tukee kumpaankin suuntaan, kantaväestölle ymmärrystä, näkemystä ihmisyydestä et se ihonväri ei oikeesti merkitse vaan ne on sen ihmisen sisällä olevat asiat. Sitten ehkä toisinpäin niille maahanmuuttajataustaisille, että ne saa olla ihan omia itseään.

Haastatteluissa oli vahvasti esillä Suomen ulkopuolelle tehtyjen matkojen asema kantaväestölle suunnatussa monikulttuurisessa työssä. Matkojen koettiin antavan nuorille ymmärrystä siitä, että vaikka edellytykset toiminnalle eivät ole samat, se ei silti muuta toimintaa huonommaksi. Matkat koettiin elämää rikastuttavana asiana. Ulkomaille suuntautuvista matkoista nuorten katsottiin oppivan jotakin sellaista, mitä oppikirjat eivät voi tarjota.

-- ja sen [nuoret ovat oppineet toimimaan ryhmässä] lisäksi on matkustanu tuolla itäpuolen lentokentillä ja kaupungeissa ja syönyt vähän huonoa ruokaa ja ollu homeisessa hotellissa ja muuta ni aika hyvät lähtökohdat antaa elämään.

Et eihän se oikeestaan ole mitään kummosempaa, mut siel sä kohtasit erilaisia ihmisiä, kulttuureja. Ethän sä kansainvälisyyttä voi oppia mitenkään muuten kuin noin.

Erilaisten kehitysyhteistyöhankkeiden katsottiin myös liittyvän kantaväestölle suunnattuun monikulttuuriseen työhön. Toiminta saattoi olla esimerkiksi varojen keräämistä paikallisille yhteistyötahoille Intiaan tai yhdistyksen perustaminen Gambiaan. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön liittyi Suomessa toteutettavaa kansainvälisyyskasvatusta.

Yhdenlaista kv-kasvatusta sekin ja mun mielestä hyvä ymmärtää, et ne piikit mitä saadaan täällä automaattisesti käsivarteen ei muualla välttämättä meekkään niin.

Haastatteluissa kantaväestön koettiin suhtautuneen monikulttuurisiin nuoriin pääasiassa hyvin. Joitakin erimielisyyksiä oli kuitenkin ollut, mutta haastateltavat eivät kokeneet niiden liittyvän rasismiin. Työntekijät joutuvat ajoittain puuttumaan esimerkiksi nuorten kielenkäyttöön. Puuttumisen tosin mainittiin olevan työntekijäkohtaista. Useassa haastattelussa tulivat esille myös työntekijöiden ja ohjaajien ennakkokäsitteet ja osittain kriittinen suhtautuminen monikulttuuristen nuorten osallistumiseen. Osittain monikulttuuristen nuorten koettiin asettavan ohjaajien osaamisen koetukselle.

Meil on just ollut ohjaajia jotka on ollut erittäin kriittisiä moku nuorten mukana olemiseen.

7.5 Kurkistus monikulttuurisen nuorisotyön tulevaisuuteen

Monikulttuurisen nuorisotyön toiminnot tulevat sisältämään tulevaisuudessa uusia toimintamuotoja, työn markkinointia parannetaan sekä mahdollisesti etsitään ja löydetään uusia yhteistyötahoja. Monikulttuuristen nuorten lukumäärän kasvu ja kasvaminen toimintojen piirissä tulevat näkymään tulevaisuudessa. Osa tulevista toimintamuodoista on jo tällä hetkellä toiminnassa pienimuotoisesti tai ne ovat valmiiksi suunniteltuja. Markkinointia pyritään parantamaan esimerkiksi verkossa olevan materiaalin kääntämisellä vieraille kielille. Verkkoa pyritään hyödyntämään myös monikulttuuristen nuorten tiedottamisessa.

Ja sit toisaalta oppilaitostyöhön, missä on tarkoituksena tehdä tämmönen ohjaava, auttava sivu nettiin suomeena ja lahteen opiskelemaan tuleville maahanmuuttajataustasille nuorille. Tai aikuisillekin. Et kuinka pitää toimia ja minne pitää mennä ja mistä saa apua ja niin edelleen.

Toiminnassa pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään monikulttuuristen nuorten tietoa ja taitoa useammasta kulttuurista. Esimerkiksi matkojen järjestämisellä monikulttuurisen nuoren tai hänen vanhempiensa entiseen asuinmaahan. Näin nuori pystyisi hyödyntämään jo olemassa olevia kontakteja. Tahojen toiminnan piirissä kasvaneet monikulttuuriset nuoret tarjoavat myös uusia näkökulmia markkinointiin ja toimintaa. Nuoret tuntevat monikulttuurisen nuoren arkea sekä toiminnassa mukana olemisen hyvät ja huonot puolet.

Tulevaisuuden näkymiin vaikuttivat valtakunnallisen keskusjärjestön hankkeet, jotka vaikuttivat suoraan tahojen toimintaa. Esimerkiksi keskusjärjestö on saattanut toivoa omien kehitysyhteistyöhankkeiden loppuun saattamista, jotta taho voisi osallistua valtakunnallisen kehitysyhteistyöhankkeen toteutukseen.

Tulevaisuuden kuvauksissa tuli esille toisaalta monikulttuuristen nuorten lukumäärän kasvaminen ja toisaalta osassa haastatteluista ei monikulttuurista nuorisotyötä nähty vielä ajankohtaisena. Kuitenkin, jos monikulttuuriselle nuorisotyölle syntyy selkeää tarvetta, on se mahdollista nostaa esille.

Mä luulen et tää monikulttuurinen nuorisotyö ei ole millään tavalla keskeinen. Et ei määritä millään tavalla niitä toimintoja mitkä on suunnitteilla. Et mä luulen et tää on sellanen asia et siitä täällä keskustellaan ja se tulee sit strategioihin ja suunnitelmiin jos [työntekijät tai ohjaajat] niitä teemoja jotenkin esille nostaa.

Uusien yhteistyötahojen ja -muotojen suhteen haastateltavat ovat avoimin mielin. Osa haastateltavista tunnistaa joitakin mahdollisia yhteistyökumppaneita. Esimerkiksi yökoripallo nähtiin mahdollisena yhteistyömuotona ja uutena toimintamuotona. *Silleen positiivinen asia mikä pitäis hyödyntää paremmin.*

Jos lähtetään liikkelle nykyisestä organisaatiosta niin en mä usko et uusia yhteistyötahoja mistään ilmestyis. Et siinäkin kohtaan silmät on auki. Et jos sielt toiminnan kautta jotain tulee.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena on ollut saada tietoa Lahdessa toteutettavan monikulttuurisen nuorisotyön tämän hetkisestä tilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tutkimuksen tavoite toistui tutkimustehtävissä. Teemahaastatteluilla saatu aineisto vastasi varsin hyvin tutkimuksen tutkimustehtäviin. Tarvetta muuttaa tutkimustehtäviä aineiston analyysin aikana ei syntynyt.

Tutkimustulosten perusteella voidaan sanoa nyt varmasti, että Lahdessa toteutetaan monikulttuurista nuorisotyötä. Monikulttuuriset nuoret osallistuvat sekä kohdennettuihin että yleisiin toimintoihin, joskin vaihtelevasti. Tutkimusten tulosten pohjalta on mahdollista sanoa monikulttuurisia nuoria olevan ainakin yksittäisiä lähes kaikissa toiminnoissa, joita haastatellut tahot toteuttavat. Joissakin toimin-

noissa oli mukana monikulttuurisia nuoria huomattavia määriä, toimijoiden arvioiden mukaan parhaimmillaan yksi kolmasosa kaikista toimintaan osallistujista.

Venäläistaustaiset nuoret olivat vahvasti esillä tuloksissa. Jos taholla on tai oli ollut kohdennettua toimintaa, oli se useimmiten kohdennettu juuri venäläistaustaisille nuorille. Lahden maahanmuuttajien kotouttamisohjelman seurantaraportin 2006 (2007, 1) mukaan vuonna 2006 kansallisuudeltaan venäläisiä asui Lahdessa 1146. Seuraavaksi suurin kansallisuusryhmä oli virolaiset, joita Lahdessa asui 321. Luku-
jen perusteella on venäläistaustaisten esiin nouseminen tuloksista ei ole kovin yllättävää. Muita tuloksissa esiintyviä monikulttuurisia nuoria olivat kurditaustaiset, Baltian maista ja Aasiasta kotoisin olevat ja afrikan amerikkalaistaustaiset nuoret.

Monikulttuuristen nuorten osallistumista toimintoihin ei erikseen tilastoida, vaan arviot monikulttuuristen nuorten osallistumisesta perustuvat haastateltavien omiin kokemuksiin ja keskusteluihin muiden työntekijöiden tai ohjaajien kanssa toiminnan sisällä. Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 39) kymmenen suurimman kunnan monikulttuurista nuorisotyötä käsitelleen tutkimuksen raportissa tilastointi todetaan ongelmalliseksi sen eettisyyden sekä monikulttuurisen nuoren käsitteen laajuuden vuoksi. Esimerkiksi kaksikulttuuristen perheiden lapset voivat olla samaan aikaan suomalaisia ja maahanmuuttajataustaisia.

Markkinointia ei ole kohdennettu erikseen monikulttuurisiin nuoriin vaan monikulttuuristen nuorten katsotaan saavan tiedon toiminnasta yleisen tiedottamisen ja markkinoinnin kautta. Nuorille suunnatussa markkinoinnissa oli mukana myös monikulttuurisia markkinoivan tahon edustajia, jolloin markkinoinnin katsottiin kohtaavan paremmin monikulttuurisia nuoria. Pyykkösen (2007, 26) järjestöjen ja yhdistysten monikulttuurista toimintaa käsittelevässä tutkimuksessa ja Honkasalon, Soudon ja Suurpään (2007, 35-36) kuntia monikulttuurista nuorisotyötä käsitelleessä tutkimuksessa tutkijat ovat päätyneet samaan lopputulokseen monikulttuurisille nuorille tiedottamisen suhteen. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportin mukaan kolmannes kyselyyn osallistuneesta monikulttuurisesta nuoresta oli sitä mieltä, ettei eri toiminoista tiedottaminen ollut riittävää (Harinen 2005, 67). Tämän tutkimuksen tulok-

sisä tiedottamisen haasteita sivuttiin vanhemmille tarkoitetun tiedottamisen kautta. Tiedottamisen ongelmana arveltiin olevan suomen kielen heikko osaaminen.

Monikulttuurisia nuoria osallistuu määrällisesti eniten avoimeen toimintaan. Monikulttuuristen nuorten liittämisen yleiseen toimintaan katsottiin tukevan monikulttuurisia nuoria kohdennettuja ryhmiä paremmin. Yleiseen toimintaan liittämisen ajateltiin mahdollistavan paremmin kontaktit kantaväestön nuoriin. Toiminta koettiin tässä hetkessä toimivaksi, eikä toiminnan muuttamiselle löydetty syitä. Monikulttuuristen nuorten *karsinointia* omiin ryhmiinsä pidettiin huonona vaihtoehtona, joka ei tukenut yhteiskuntaan integroitumista. Vaikka liittämistä yleiseen toimintaan pidettiin monikulttuuristen nuorten kannalta parempana vaihtoehtona, oli useammalla toimijalla ollut tai oli suunnitteilla kohdennettuja ryhmiä, tai ainakin asiasta oli keskusteltu toiminnan sisällä.

Toimintasuunnitelmissa ja strategioissa monikulttuurista nuorisotyötä ei huomioitu. Syynä saattoi olla toiminnan painopistealueen oleminen tällä hetkellä jossakin muualla, monikulttuuristen nuorten pieni osuus osallistujista tai strategian laadinnan oleminen vielä kesken. Monikulttuurinen toiminta on kuitenkin tutkimuksen tulosten mukaan mahdollista nostaa toiminnan keskeisistä periaatteista tai ohjaavista säädöksistä.

Tutkimuksessa kantaväestölle suunnattu monikulttuurinen nuorisotyö käsittää kaiken toiminnan, jossa on esillä useampi kuin yksi kulttuuri, lisäksi rasismin vastaisen työn, suvaitsevaisuus- ja kansainvälisyyskasvatuksen. Monikulttuuristen nuorten osallistumisen tavalliseen toimintaan katsottiin olevan osa kantaväestölle suunnattua monikulttuurista nuorisotyötä. Kantaväestölle suunnattu monikulttuurinen nuorisotyö toteutuu parhaiten silloin, kun kantaväestön nuoret kohtaavat monikulttuurisia tai muita kansalaisuuksia edustavia nuoria. Esimerkiksi ulkomaille suuntautuvien matkojen koettiin olevan nuorille, ja myös työntekijöille ja ohjaajille, avartavia kokemuksia ja luovan nuorille edellytyksiä kulttuurien paremmalle yhteisymmärrykselle.

Sekä kantaväestön nuorten että monikulttuuristen nuorten kielenkäyttöön ja asenteisiin on jouduttu puuttumaan. Myös työntekijöiden ja ohjaajien asenteissa on nähty olevan parantamisen varaa. Tavoitteellista rasismin vastaista työtä ei varsinaisesti toteutettu. Rasismin vastaisuuden katsottiin nousevan toimintaa yleisesti ohjaavista periaatteista. Rasismin vastaisen toiminnan katsottiin olevan pitkälti työntekijäkoh- taista.

Tulevaisuudessa monikulttuurinen nuorisotyö tulee monimuotoistumaan, ainakin joidenkin toimijoiden osalta. Tutkimuksen tuloksissa näkyy selkeästi, että monikulttuuristen nuorten lukumäärä tulee kasvamaan organisaatioiden edustajien mu- kaan. Kun lukumäärä kasvaa riittävän suureksi, on mahdollista ottaa monikulttuu- rinen nuorisotyö puheen aiheeksi, jos sitä ei vielä ole tehty. Monikulttuuristen nuorten pitkäaikainen mukana oleminen jonkin tietyn toiminnan piirissä nähdään tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia tarjoavana asiana. Näillä nuorilla on koke- musta sekä omasta monikulttuurisuudesta että pitkäaikaisesta toimintaan osallistu- misesta, mitä on mahdollista hyödyntää esimerkiksi markkinoinnissa. Uusien yhteis- työkumppaneiden löytämiseen suhtauduttiin sekä positiivisesti että negatiivisesti. Uusien yhteistyötahojen löytymistä pidettiin kuitenkin hyvänä asiana, vaikkei niiden löytymiseen välttämättä uskottu. Esille nousi kuitenkin mahdollisia yhteistyömuo- toja ja mahdollisia yhteistyökumppaneita.

9 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa monikulttuurisen nuorisotyön toteu- tuksesta Lahdessa ja hahmottaa työssä tulevaisuudessa tapahtuvia muutoksia. Tut- kimus täytti tarkoituksensa pääosin hyvin. Tutkimuksen otsikko ”Enemmän tai vähemmän sattumanvarasta” on peräisin litteroidusta aineistosta. Alkuperäinen asiayhteys liittyy monikulttuuristen nuorten toimintaan osallistumiseen ja kuvaa työtä asiayhteydessään varsin hyvin. Otsikon merkitys on laajennettavissa tarkoit- tamaan ainakin neljän eri organisaation monikulttuurisen nuorisotyön nykytilan- netta. Merkityksen yleistäminen koskemaan kaikkea Lahdessa toteutettavaa monikult- tuurista nuorisotyötä olisi liian rohkeaa. Monikulttuurinen nuorisotyö ei tule esille

strategioissa tai toimintasuunnitelmissa, vaan sen toteutus on ennemminkin kiinni työntekijöiden omasta mielenkiinnosta ja kiinnostuksen kohteista. Nuorisopalveluiden toteuttamana monikulttuurinen nuorisotyö on kehittymässä, mutta toiminnan nykyinen tila ei juuri poikkea muista toimijoista. Nuorisopalveluiden kohdalla tulevaisuuden näkymät taas näyttävät toisenlaisilta, kun toiminta ja työmuoto saadaan vakiinnutettua riittävän laajasti.

Tutkimus ei kuitenkaan täyttänyt tarkoitustaan täysin tyhjentävästi. Tutkimuksen aineisto hankittiin haastatteleamalla toimintaa koordinoivia työntekijöitä. Tutkimuksessa ei saatu tarkkaa kuvaa kentällä toteutettavasta työstä työntekijöiden ja ohjaajien näkemänä. Haastatteleamalla kentällä toimivia työntekijöitä ja ohjaajia olisi ollut mahdollista selvittää monikulttuurisen työn koordinointi, ohjausta ja ohjauksen tarvetta. Tutkimus käsittelee monikulttuurisia nuoria nuorisotyön kannalta. Monikulttuuristuva yhteiskunta luo painetta kohderyhmän huomioimiseen myös muilla toimialoilla. Jos tutkimuksen perimmäisenä tarkoituksena olisi monikulttuuristen nuorten kartoitus palveluverkoston käyttäjinä, olisi vastaavalle tutkimukselle tarvetta ainakin sosiaali- ja terveystalveilla ja koulutoimella. Koulumaailmaan sijoitettavia tutkimuksia on luultavasti toteutettu, mutta koulu ei tässä tutkimuksessa erityisesti näkynyt, joten en pyrkinyt löytämään aiheeseen liittyviä tutkimuksia. Sosiaali- ja terveystalalta itselleni heräsi kysymys kuinka monikulttuuriset nuoret ovat huomioituna esimerkiksi lastensuojelun piirissä. Olin kertaamassa uuden lastensuojelulain sisältöjä Mannerheimin Lastensuojeluliiton järjestämässä koulutuksessa ja siellä maahanmuuttajataustaiset nousivat erityisryhmänä esille lastensuojelun kannalta.

Tutkimuksen eettisyys on osittain askarruttanut minua. Yleisenä käytäntönä pidetään, etteivät tutkimukseen osallistuneet henkilöt, toimijat tai tahot tule selville. Tutkimuksessa on kuitenkin katsottu, ettei tahojen esittelystä teoriassa ja tuloksissa ole tahoille haittaa. Haastatellut henkilöt eivät tule tutkimuksessa esiin. Tuloksissa tutkittavat tahot ovat esillä sellaisina kuin haastattelemani edustajat ne näkevät. Tutkimuksen tulosten monikulttuurista nuorisotyötä ja sen tulevaisuutta käsittelevässä osassa yksittäisiä tahoja ei voi tunnistaa.

Tutkimuksen teoria jakaantuu kahteen osaan, toiminnan toteuttajien esittelyyn ja toimintaan osallistujan tai toiminnan kohteen esittelyyn. Teoriassa suuren arvon saa Nuorisotutkimusverkoston Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushanke. Tutkimushankkeessa on tutkittu monikulttuuristen nuorten osallistumista vapaa-ajan toimintoihin, kunnan toteuttamaa monikulttuurista nuorisotyötä sekä järjestöjen ja yhdistysten toteuttamaa monikulttuurista nuorisotyötä ja valmiuksia sen toteuttamiseen. Osatutkimukset ovat kuitenkin käsitelleet monikulttuurista nuorisotyötä valtakunnallisella tasolla ja pyrkineet luomaan suuria suuntaviivoja. Tutkimushankkeen tulokset ovat hieman hankalasti yleistettävissä koskemaan paikallista tasoa. Tai ainakin paikallisella tasolla oli tarpeellista toteuttaa pienimuotoinen tutkimus, johon hankkeesta saatuja tuloksia voisi paikallisella tasolla verrata.

Olin yllättynyt kuinka osa oman tutkimukseni teemoista sai varmennusta toisista tutkimuksista. Monikulttuuristen nuorten osallistuminen suurimpaan osaan toiminnasta on vähäistä, markkinointia ei juuri kohdenneta monikulttuurisille nuorille ja työntekijöiden ja ohjaajien ennakkoarvot kehittämiskohteena yhtyivät yllättävän hyvin edeltävien tutkimusten kanssa.

Monikulttuurisen nuorisotyön alueella suurimmat kehittämisalueet ovat toiminnan markkinointi ja ohjaajien ja työntekijöiden ennakkoasenteet. Tietenkin sillä edellytyksellä, että toimintaan halutaan monikulttuurisia nuoria ja toiminnan halutaan palvelevan myös monikulttuurisia nuoria. Pyykkösen (2007, 26) tutkimuksen raportin perusteella monikulttuurisia nuoria on enemmän niiden järjestöjen toiminnassa, jotka ovat kohdentaneet tiedottamista monikulttuurisille nuorille. Toiminnan toteuttavien ohjaajien ja työntekijöiden ennakkoasenteet saattavat olla este monikulttuuristen nuorten toimintaan osallistumiselle. Nuorisotutkimusverkoston tutkimushankkeen väliraportissa monikulttuuriset nuoret kokivat toiminnan toteuttajien ennakkoasenteet yhdeksi osallistumisen esteistä (Harinen 2005, 63).

Laki edellyttää löyhästi kuntaa toteuttamaan nuorisotyön toimintoja yhdessä järjestöjen ja yhdistysten kanssa (Nuorisolaki 72/2006, 7 §). Monikulttuurisen nuorisotyön kohdalla kolmannen sektorin toimijat tavoittavat monikulttuurisia nuoria kun-

taa paremmin (Harinen 2005, 44, 51). Yhteistyö markkinoinnin ja miksei toiminnan suhteen voisi palvelulla kumpaakin osapuolta. Aineistonhankinnan aikana kahdelta haastateltavista tuli sama toive liittyen yhteistyöhän ja toimintaan. Koin tutkimuksen eettisyyden venyvän niin, että uskalsin sanoa toiveen tullessa esiin toisen kerran, että olen kuullut saman jo aikaisemmin. Tutkimus on pyrkinyt kartoittamaan neljällä organisaatiolla olemassa olevaa toimintaa. Uutta toimintaa kehitettäessä on hyvä ottaa huomioon jo olemassa oleva toiminta päällekkäisyyksien välttämiseksi. Tosin tutkimuksen valossa tosiasia on, että monikulttuurinen nuorisotyö on tällä hetkellä enemmän tai vähemmän sattumanvaraista, joten työn tarpeen voi katsoa tulevan ennemmin monikulttuurisilta nuorilta. Monikulttuuristen nuorten tarpeiden, toiveiden ja käsitysten kartoittaminen olisi tässä mielessä toivottavaa.

Omalla kohdalla opinnäytetyöprosessi on ollut enemmän tai vähemmän kivinen. Tutkimuksen aihe hahmottui lopulliseen muotoonsa noin neljää kuukautta ennen työn palauttamista eli vajaan vuoden myöhässä toivotusta aikataulusta. Viimeiset neljä kuukautta ovat olleet taistelua ajan kanssa jatkuvasti kiihtyvään tahtiin. Oman ammatillisen kasvun kannalta opinnäytetyöprosessia on tässä vaiheessa vaikeaa lähestyä. Tutkimuksen toteuttaminen on pakottanut syventämään omaa tietämystä monikulttuurisiin nuoriin ja nuorisotyöhön liittyvistä aiheista. Tutkimuksen toteuttaminen on mahdollisesti myös auttanut ymmärtämään yli sektorirajojen tapahtuvaa yhteistyötä ja sen mahdollisuuksia tai ainakin saanut miettimään kyseisiä teemoja. Lopulta olen onnellinen siitä, että olen saattanut työn loppuun.

LÄHTEET

3. luonnos peruskirjaksi 3.1.2008. 2008 [verkkodokumentti]. Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry [viitattu 30.3.2008]. Saatavissa: http://www.partio.fi/includes/file_download.asp?deptid=1281&fileid=2285&file=3.%20peruskirjaluonnos.pdf&pdf=1

Cantell, M. (toim.) 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Helsinki: LK-kirjat.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hakonen, N. 1995. Partiojohtajan käsikirja: mahdollisuuksia ja vihjeitä. Helsinki: Oy Partio Scout Ab.

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma. Annettu Helsingissä 19.10.2006.

Harinen, P. 2005. Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti [verkkojulkaisu]. Verkkojulkaisusarja. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura [viitattu 10.3.2008]. Saatavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=165

Harinen, P. & Suurpää, L. 2003. Nuoret kulttuurisessa välimaastossa. Teoksessa Harinen, P. (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä: Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Julkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 5-13.

Hautaniemi, P. 2004. Pojat! Somalipoikien kiistanalainen nuoruus Suomessa. Julkaisuja 41. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

- Honkasalo, V., Harinen, P. & Anttila, R. 2007. Yhdessä vai yksin erilaisina? [verkkojulkaisu]. Verkkojulkaisuja 15.
Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura [viitattu 10.3.2008]. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/erilaisina.pdf>
- Honkasalo, V., Souto, A-M. & Suurpää, L. 2007. Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmasta kunnasta [verkkojulkaisu]. Verkkojulkaisuja 16.
Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura [viitattu 18.3.2008]. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf>
- Huttunen, L., Löytty, O. & Rastas, A. 2005. Suomalainen monikulttuurisuus. Teoksessa Huttunen, L., Löytty, O. & Rastas, A. (toim.) Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, 16-40.
- Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa.: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio ja visio sekä strategia 2010 [verkkodokumentti].
Kirkkohallitus: Kasvatus ja nuorisotyö [viitattu 31.3.2008]. Saatavissa: http://www.evl.fi/pdf/lapsi_ja_nuorisotyön_strategia04.pdf
- Kangas, A. 2003. Kolmas sektori ja kulttuuripolitiikka. Teoksessa Hänninen, S., Kangas, A. & Siisiäinen, M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät: Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 38-69.
- Kemppinen, P. 1999. Nuoriso 2000: Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy.
- Keskisalo, A-M. 2003. Suomalais- ja maahanmuuttaja vuorovaikutusta Joensuulaisen koulun arjessa. Teoksessa Harinen, P. (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä: Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Julkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 122-157.
- Kurikka, P. & Mattila, S. 1999. Perustietoa nuorisotoimesta. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Louko, M. 2008. Salpausselän Partiolaiset ry: Toimintasuunnitelma, tapahtumakalenteri ja talousarvio 2008. Lahti: Salpausselän Partiolaiset ry.

Maahanmuuttajien kotouttamisohjelman seurantaraportti 2006. 2007 [verkkojulkaisu]. Lahden kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman seurantatoimikunta. Lahti [viitattu 23.3.2008]. Saatavissa: [http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/C13E94005EE16186C22572FA00298368/\\$file/SEURANTARAPORTTI%202006.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/C13E94005EE16186C22572FA00298368/$file/SEURANTARAPORTTI%202006.pdf)

Niemelä, H. 2003. Erottautumista ja ystävyyttä. Somalityttöjen käsityksiä ja kokemuksia suomalaisista tytöistä. Teoksessa Harinen, P. (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä: Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Julkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 91-121.

Niemelä, H. 2006. Somalialaisen ja suomalaisen nuoruuden risteyksessä. Teoksessa Martikainen, T. (toim.) Ylirajainen kulttuuri: Etnisyys Suomessa 2000-luvulla. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 168-189.

Nuorisolaki 72/2006. Annettu Helsingissä 27.1.2006.

Nuorisopalveluiden strategia. 2007. Lahden kaupunki. Lahti.

Nurmi, J-E. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehä. Teoksessa Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan: Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY, 256-274.

Opetusministeriö. 2006. Kansainvälisyyskasvatus 2010: Ehdotus kansalliseksi kansainvälisyyskasvatuksen toimenpideohjelmaksi [verkkojulkaisu]. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:4. Helsinki: Opetusministeriö [viitattu 18.3.2008]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm_26_tr04.pdf?lang=fi

Perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Pyykkönen, M. 2003. Integraatio ja maahanmuuttajien yhdistystoiminta. Teoksessa Hänninen, S., Kangas, A. & Siisiäinen, M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät: Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 89-120.

Pyykkönen, M. 2007. Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisojärjestöjen toiminnassa [verkkopublication]. Verkkojulkaisuja 10. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura [viitattu 12.3.2008]. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/jarjesto.pdf>

Rastas, A. 2005. Rasismi: Oppeja, asenteita, toimintaa ja seurauksia. Teoksessa Huttunen, L., Löytty, O. & Rastas, A. (toim.) Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, 69-116.

Salasuo, M. 2006. Atomisoitunut sukupolvi. Tutkimuksia 6. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Siisiäinen, M. 2003. Vuoden 1997 yhdistykset. Teoksessa Hänninen, S., Kangas, A. & Siisiäinen, M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät: Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena kustannus Oy, 11-37.

Silvennoinen, H. 2001. Kunnallisen nuorisotyön arviointi. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Sinervo, T. 2008. Suomen NMKY:n urheiluliitto ry: Toimintasuunnitelma ja talousarvio [verkkodokumentti]. Suomen NMKY:n urheiluliitto ry [viitattu 30.3.2008]. Saatavissa: <http://www.ymca.fi/urheilu/www/page.php?id=12>

Suurpää, L. 2002. Rasismi tarinoina – kertojina helsinkiläiset nuoret. Teoksessa Suurpää, L. Erilaisuuden hierarkiat: Suomalaisia käsityksiä maahanmuuttajista, suvaitsevaisuudesta ja rasismista. Julkaisuja 28. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 163-197.

Yeung, A. 2002. Nuorten osallisuus vapaaehtoistoiminnassa ja seurakunnassa. Teoksessa Gretschel, A. (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina: Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 76-89.

Yhdenvertaisuuslaki 21/2004. Annettu Helsingissä 20.1.2004.

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Danska-Honkala, K., Hmidou, N. B., Huuhtainen, P., Kaiser, K., Kienanen, A-M., Mattila, J. & Toivonen, M. 2005. Monikulttuurisuustyön strategia ja toimenpideohjelma 2005-2007. Helsinki: Nuorisoasiainkeskus.

Tilda: Tilastotietoa Lahdesta. Tilastotietokeskus [viitattu 1.4.2008]. Lahden kaupungin intranet.

HAASTATTELURUNKO

TYÖ KOKONAISUUTENA

Mitä toimintoja työ tarjoaa nuorille?

Kenelle toiminta on suunnattu?

Keitä ovat toimintaan osallistujat ja kuinka paljon heitä on?

Mitkä ovat työn keskeiset tavoitteet?

Tehdäänkö yhteistyötä muiden nuorisotyön toteuttajien kanssa? Keiden?

Millainen on yhtymän/nuorisopalveluiden/piirin/seuran ja seurakuntien/yksiköiden/lippukuntien/joukkueiden välinen suhde?

TOIMINTAAN OSALLISTUVAT MONIKULTTUURISET NUORET

Keitä ovat toimintaan osallistuvat monikulttuuriset nuoret ja kuinka paljon heitä on?

MONIKULTTUURISILLE NUORILLE SUUNNATTU TOIMINTA

Onko monikulttuuriset nuoret pyritty liittämään ”tavallisiin” toimintoihin?

Vai onko heille eriytettyä/kohdennettua toimintaa?

Miten monikulttuuriset nuoret tulleet mukaan toimintaan?

Miten toiminnasta on tiedotettu?

Millaisia muutoksia monikulttuurinen työ on tuonut työhön?

Miten monikulttuurinen työ huomioidaan suunnitelmissa/strategiassa?

Millaista yhteistyötä nuorten vanhempien kanssa on?

Toteutetaanko monikulttuurista työtä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa?

KANTAVÄESTÖLLE SUUNNATTU MONIKULTTUURINEN TOIMINTA

Osallistuvatko kantaväestöön kuuluvat nuoret monikulttuuriseksi luokiteltuun toimintaan?

Miten kantaväestön nuoret ovat suhtautuneet monikulttuurisiin nuoriin?

Miten rasismien vastainen työ/kansainvälisyyskasvatus/suvaitsevaisuuskasvatus näkyy toiminnassa?

MONIKULTTUURISEN NUORISOTYÖN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Miten monikulttuurista nuorisotyötä on tarkoitus kehittää?

Pyritäänkö luomaan uutta toimintaa vai hiotaanko vanhaa?

Millaisia yhteistyötahoja pyritään löytämään?